

Česká zemědělská univerzita v Praze

Provozně ekonomická fakulta

Katedra ekonomiky

Bakalářská práce

Biokosmetika

Veronika Faixová

© 2010 ČZU v Praze

!!!

**Místo této strany vložíte zadání bakalářské práce.
(Do jedné vazby originál a do druhé kopii)**

!!!

Čestné prohlášení

Prohlašuji, že svou bakalářskou práci "Biokosmetika" jsem vypracovala samostatně pod vedením vedoucího bakalářské práce a s použitím odborné literatury a dalších informačních zdrojů, které jsou citovány v práci a uvedeny v seznamu literatury na konci práce. Jako autorka uvedené bakalářské práce dále prohlašuji, že jsem v souvislosti s jejím vytvořením neporušila autorská práva třetích osob.

V Praze dne 31. března 2010

Poděkování

Ráda bych touto cestou poděkovala panu Ing. Michalu Malému za odborné vedení, celkové přečtení a připomínky, bez kterých by se mi nepovedlo práci vypracovat. Dále bych ráda poděkovala firmě, za možnost provést studii v jejím podniku.

Biokosmetika

Biocosmetics

Souhrn

Práce pojednává o novém trendu biokosmetice. Dozvíme se, co si máme představit pod pojmem biokosmetika a jaká by měla být. Přiblíží nám způsoby jejího značení, klady i zápory. Pro lepší vysvětlení je uvedena tabulka s rozdíly mezi konvenčním a ekologickým produktem a nebezpečné látky obsažené v konvenční kosmetice. Dále práce popíše problematiku certifikátů, kde se zaměří především na český certifikát Certifikovaná Přírodní Kosmetika, a také na nově vzniklý jednotný evropský standard. Zmíní se o testování a kontrole biokosmetiky. Představí firmu, zabývající se výrobou přírodní a certifikované kosmetiky. Nejprve uvede pár základních informací a stručně popíše její postavení na trhu a výrobní sortiment. Na to naváže analýzou surovin, jejich získáváním, pěstováním rostlinného materiálu, ochranou rostlinou. Vysvětlí některé technologie zpracování surovin a výrobu konečného produktu, která začíná kontrolou surovin, pokračuje konzervací výrobku, testováním a balením. Nakonec poukáže na to, jak je důležité hlídat složení výrobku a zdůvodní vyšší ceny za biokosmetiku.

Klíčová slova: biokosmetika, standardy, kontrola, analýza surovin, technologie zpracování, konzervace

Summary

The work deals with the new trend biocosmetics. We will discover what we have is meant biocosmetics and what should be. Closer to us ways of marking, the pros and cons. For a better explanation is given table with the differences between conventional and organic products and hazardous substances in conventional cosmetics. Further, the work description of the problematic certificates, which will focus primarily on the Czech certificate Certified Natural cosmetics and the newly established single European standard. Mentions the testing and inspection biocosmetics. Present the company, which manufactures natural and certified cosmetics. First, enter some basic information and outlining its position on the market and product range. It will build on the analysis of raw materials, their acquisition, growing the plant material, plant protection. Explain some of the technology of processing of raw materials and manufacture the finished product, which starts with the raw material, continued preservation of the product, testing and packaging. Finally, it points out how important it is to guard the formulation and justification of the price per biocosmetics.

Keywords: biocosmetics, standards, review, analysis of raw materials, processing technology, preservation

Obsah

1	ÚVOD	5
2	CÍL A METODIKA	6
3	BIOKOSMETIKA JAKO JEDEN Z BIOPRODUKTŮ	7
3.1	JAK POZNÁME PŘÍRODNÍ A BIO KOSMETIKU	7
3.2	ZPŮSOBY ZNAČENÍ	8
3.3	VÝZNAM JEDNOTLIVÝCH PŘÍVLASTKŮ KOSMETIKY	8
3.4	PŘÍNOSY (VÝHODY)	10
3.5	NEVÝHODY	11
4	ROZDÍLY MEZI EKOLOGICKÝM A KONVENČNÍM PRODUKTEM ANEB PROČ ANO BIOKOSMETICE	12
4.1	NEBEZPEČÍ LÁTEK OBSAŽENÝCH V KONVENČNÍ KOSMETICE	13
5	EVROPSKÉ STANDARDY	15
6	ČESKÉ STANDARDY	17
6.1	CPK A CPK BIO	17
6.2	KVALITA BEZ CERTIFIKÁTU	18
6.3	PŘEHLED SLOŽENÍ INCI	18
7	JEDNOTNÝ EVROPSKÝ STANDARD	20
7.1	NA TRUE	20
7.2	COSMOS STANDARD	20
8	TESTOVÁNÍ KOSMETIKY	22
8.1	HUMÁNNÍ KOSMETICKÝ STANDARD (HCS)	23
9	PRÁVNÍ ÚPRAVA BIOPRODUKTŮ	24
9.1	KONTROLA EKOLOGICKÉHO ZEMĚDĚLSTVÍ	24
10	ZÁKLADNÍ INFORMACE O STUDOVANÉ FIRMĚ	26
10.1	POSTAVENÍ NA TRHU	27
10.2	VÝROBNÍ SORTIMENT	29
11	ANALÝZA SUROVIN	30
11.1	ZÍSKÁVÁNÍ SUROVIN	31
12	PĚSTOVÁNÍ ROSTLINNÉHO MATERIÁLU	32

12.1	OCHRANA ROSTLIN.....	33
13	TECHNOLOGIE ZPRACOVÁNÍ SUROVIN	34
14	VÝROBA KONEČNÉHO PRODUKTU	36
14.1	KONTROLA	37
14.2	KONZERVACE.....	37
14.3	TESTOVÁNÍ.....	39
14.4	OBAL.....	39
14.5	SLOŽENÍ VÝROBKŮ	40
14.6	CENA.....	41
15	ZÁVĚR.....	42
16	SEZNAM LITERATURY	45
17	PŘÍLOHY	47

1 Úvod

Pro bakalářskou práci jsem si vybrala téma biokosmetika. K tomuto rozhodnutí mě vedlo hned několik důvodů. Jedním z nich je, že se o ni sama zajímám a vím, že se v ní hodně spotřebitelů neumí orientovat. Dalším důvodem je její šetrnost ke všemu živému kolem nás. Myslím, že je důležité věnovat našemu okolí větší péči než doposud. Příroda je základem naší země a pokud na ni nebudeme brát ohledy nemůžeme očekávat, že vše co je na ní vybudováno, přetrvá. Přírodou mám na mysli také vodu, půdu, rostliny a zvířata.

Dnešní moderní doba je plná technického pokroku, který většinou nebere ohledy na přírodu ani na životní prostředí. Jsou lidé, kteří pochopili závažnost situace, a snaží se ji změnit. Jako řešení, které by mohlo pomoci, se jeví ekologické zemědělství. Ekologické zemědělství dbá na to, aby všechny složky podávané do půdy byly čistě přírodní bez chemických aditiv. Respektuje tak přírodu, neznečišťuje vzduch, půdu ani vodu, neprodukuje tolik oxidu uhličitého a nebezpečných odpadů.

Jedním z odvětví, kde se pro výrobu začali užívat čistě přírodní látky je odvětví kosmetiky. Přírodní či bio kosmetika se stala součástí zodpovědného životního stylu. Stále narůstá počet lidí, kteří si začínají více vážit svého zdraví, chtějí se udržet v dobré kondici do vysokého věku a dbát o své tělo a pleť. Na trend návratu k přírodě reaguje velké množství společností. Nová cílová skupina zákazníků je pro ně zajímavá. Vlastně jim nic jiného nezbyvá, pokud se chtějí udržet na trhu. Dotýká se to hlavně podnikání v oblasti relaxace, odpočinku a různých kosmetickým procedur, kde klienti do svého zdraví, kondice a vizáže investují nemálo peněz. Společnosti uvádí na trh nové produkty, hlásí se k ekologii a nabízí nové skupině spotřebitelů zcela jinou filozofii v přístupu k výrobě a nabídce produktů. Není důvod se obávat, biokosmetiku vyzkoušet. Jde vlastně jen o to, vědět jak ji poznat a nakonec si dobře vybrat. Na trhu je k dostání pestrá nabídka kosmetických přípravků. Biokosmetice napomáhá stoupající počet alergií a intolerantních reakcí pokožky na přídavné látky v konvenční kosmetice (označení pro synteticky upravenou kosmetiku). Což mohu potvrdit i z vlastní zkušenosti.

Jediný problém, který může nastat při výběru biokosmetiky je její neznalost. Zatímco biopotraviny jsou chráněny zákony, u přírodní či bio kosmetiky je to složitější. Prozatím je ošetřena certifikáty. Jednotný certifikát pro Evropskou unii vstoupí v platnost v roce 2010. Hlavní tedy je, umět se orientovat podle certifikátu, případně se spolehnout na dobré jméno společnosti.

2 Cíl a metodika

Cílem mé práce je tedy upřesnit pojem biokosmetika. Vysvětlit, co si pod ním máme představit a přinést co nejvíce ucelených informací. Práce by měla říci, proč je dobré se o biokosmetiku zajímat, preferovat ji před konvenční, synteticky upravovanou, kosmetikou. Dále má přiblížit její šetrnost k životnímu prostředí, v čem je výjimečná, jak ji vůbec rozpoznáme, jaké má výhody a nevýhody, její význam v oblasti zdraví a proč může být dobrou alternativou pro alergiky. Přiblíží nám jednotlivé certifikáty a jednotný evropský standard a popíše testování kosmetiky. Úlohou praktické části práce bude popsat prostředí firmy zabývající se výrobou přírodní a bio kosmetiky, filosofii, kterou vyznává a její postavení na trhu. Nastínit hlavní principy pěstování, kde a co se pěstuje, jaké suroviny se musí dovážet a proč. Dalším úkolem bude analyzovat suroviny a přiblížit dvě nejdůležitější složky kosmetického produktu. Popsat sortiment firmy, výrobní prostory a samotné výrobní procesy. Zda musí firma splňovat hygienické normy, na co se testují suroviny používané při výrobě. Vysvětlit technologie zpracování některých surovin. Důležitou částí bude konzervování výrobků a testování, problematika obalů a její řešení. Nakonec se dozvíme, co je důvodem vyšší ceny za biokosmetiku. Práce má docílit toho, že lidé po jejím přečtení získají přehled o novém „trendu“ biokosmetice. Zamyslí se nad možnostmi kosmetiku vyzkoušet, a udělat tak něco pro sebe, budoucí generace i pro přírodu kolem nás, případně budou předávat své zkušenosti dále.

Práci jsem vypracovala na základě prostudování shromážděných materiálů. Informace jsem čerpala z knižních publikací, zpravodajů a odborných časopisů pojednávajících o bioproduktech. Dále z výročních zpráv, internetových zdrojů a také z vlastních vědomostí. Při psaní praktické části práce jsem vycházela z poznatků, které mi byly poskytnuty nejmenovanou firmou a z interních materiálů jiné firmy.

Pro zpracování práce jsem použila následující metody. V úvodu byly pro stanovení zkoumaného problému a cílů využity metoda pozorování a indukce. U metody pozorování, neboli plánovitěho sledování skutečnosti, se jedná o účelový a systematický způsob sledování jevů či objektů, jejich vztahů a projevů. V dalších krocích byla aplikována metoda komparace, která srovnává více jevů, metoda analogie, kdy dochází k hledání obdoby, tedy stejných vlastností, u rozdílných objektů, které se v něčem podobají a dají se tudíž přirovnávat. Často jde o přirovnání neznámého jevu ke známému. Metoda abstrakce slouží k proniknutí do tématu a vystihnutí všech jeho vlastností. Osobně jsem provedla pozorování ve středně velké firmě, která se zabývá výrobou přírodní a bio kosmetiky, a řízený strukturovaný rozhovor přímo s majitelem. Otázky byly předem připraveny. Všechny informace jsem zaznamenala a na jejich základě vyvodila závěry o pozorovaném jevu. V závěru byla použita metoda syntézy, tedy zobecnění, skládání a vytváření představ o daném tématu, kde jsou shrnuty veškeré výsledky.

3 Biokosmetika jako jeden z bioproduktů

Biokosmetika začíná být čím dál více oblíbená. Stále se rozšiřuje škála výrobků, zvyšuje se počet prodejních míst a zájem spotřebitelů o cokoliv přirozeného a původního. To vše vytváří z přírodní kosmetiky jeden z největších kosmetických trendů současnosti.¹ Důkazem jsou prováděné studie. Podle britského institutu pro průzkum trhu Organic Monitor celosvětový obrat každoročně stoupá o 1 mld. amerických dolarů a v současné době je odhadován na 7 mld. amerických dolarů.² Poptávka se zaměřuje nejvíce na Evropu a Severní Ameriku.

V Německu, kde je přírodní a biokosmetika daleko více rozšířena než u nás, za ni zákazníci utratili v roce 2008 zhruba 672 mil. Eur.² Ve srovnání s rokem 2007 je to přírůstek skoro o 10 %. V budoucnu se počítá se stabilním růstem jak v tuzemsku, tak v zahraničí, a to ve výši od 5 do 8,5 %.

3.1 Jak poznáme přírodní a bio kosmetiku

Přírodní a bio kosmetika není zdaleka na takové úrovni jako třeba biopotraviny. Příčinou je nedostatečná biolegislativa. Neexistuje žádná právní norma, která by vymezovala, tak jako je tomu u biopotravin, požadavky na označení výrobku přírodní, bio či organický. V praxi to znamená, že si každá země či výrobce může těmito přívlasky označovat své kosmetické přípravky, bez ohledu na to, zda jsou opravdu přírodního původu. Image kosmetických firem se už skoro neobejde bez přívlasku přírodní. Každý výrobce se snaží být in, ale za jakou cenu. Ve výsledku vzniká chaos, v němž se spotřebitelé nedokáží orientovat. Spotřebiteli se lehce stane, koupí-li si krém označený jako „přírodní“, že se bude jednat o výrobek, v němž naprosto převažují syntetické složky, navíc testované na zvířatech. Nejen, že dojde ke zklamanému očekávání, ale výrobek může dotýcnému přivodit i zdravotní komplikace. Jaký je ekologický původ rostlinných složek se na etiketě výrobku také nedočteme. Přesto by si měli dát výrobci pozor na zákon, který stanovuje obecný zákaz klamání spotřebitele. Jakmile je použito označení výrobku „přírodní“, nesmí tím být spotřebitel klamán. Otázkou zůstává, jak moc je to kontrolováno.

¹ Rážgová Eva, Čapounová Kateřina, Jak se vyznat v přírodní kosmetice, Bulletin Biospotřebitel č. 2_3/06 [online], strana 7 – 12, [cit. 2010-01-01]. Dostupné z <http://www.biospotrebitel.cz/data/pdf/bulletin/Biospotrebitel_2-3_06.pdf>

² Bioinfo, informační a vzdělávací program pro využití biotechnologií v oblasti životního prostředí a udržitelného rozvoje, Téma měsíce srpen 2009: Přírodní kosmetika stále populárnější [online], [cit 2010-01-01]. Dostupné z <<http://www.bio-info.cz/zpravy/prirodni-kosmetika-stale-popularnejsi>>

3.2 Způsoby značení

Existují dva způsoby, které kosmetické firmy běžně používají.

První způsob znamená, že si výrobce určí svá interní pravidla o tom, co bude spotřebitel považovat za přírodní, a takto označené produkty nabídne na trhu. Výhodou pro výrobce je hlavně finanční úspora. Nevýhodou je, že kvalita se hůře ověřuje a kontrola probíhá pouze uvnitř podniku. Spotřebitel nepozná, zda značení platí jen pro dotyčného výrobce, nebo i pro ostatní, a těžko tak může porovnat kvalitu produktu od dvou různých výrobců.

U druhého způsobu si výrobce vytvoří standardy, které certifikuje nezávislý externí orgán. O certifikát může požádat jakýkoliv výrobce a teprve pokud jeho výrobky splní podmínky, má právo je označit značkou certifikátu. Podmínky standardů jsou veřejně přístupné a certifikovaní výrobci se dají snadno dohledat.³ Výrobky se označují jako Certifikovaná přírodní kosmetika. Pro spotřebitele znamenají značky záruku a jsou pro ně rozhodujícím vodítkem při koupi. Ve zemích EU je „podání ruky“ spotřebitelům běžné. V ČR se situace stále zlepšuje. Důkazem jsou nové certifikáty CPK a CPK Bio, které uděluje organizace Kontrola ekologického zemědělství (dále jen KEZ).

Jediné spolehlivé, dle čeho se tedy spotřebitelé mohou orientovat, jsou evropské a české standardy. Od roku 2008 funguje organizace NaTrue, která se snaží sjednotit pravidla a vydává 3 standardy. V brzké době jí budou konkurovat pravidla pro přírodní a organickou kosmetiku s názvem Cosmos standard připravovaná pracovní skupinou pro Evropské kosmetické standardy.

3.3 Význam jednotlivých přívlastků kosmetiky

Obecně se dá říci, že přírodní kosmetika má obsahovat pouze nebo převážně přírodní ingredience, rozuměno takové, které pocházejí z rostlin nebo minerálů. Mohou to být rostlinné oleje, tuky, vosky, rostlinné extrakty, éterické oleje, rostlinná aromata, minerální látky a rostliny získané biokultivací nebo kontrolovaným sběrem. Jednotlivé standardy navíc připouštějí malé procento zastoupení syntetických složek, obvykle od 0% do 30%. Nejednotný je přístup k užívání syntetických konzervantů, živočišných látek, případně k požadavkům na ekologická balení.¹

³ Čapounová Kateřina, CPK – Český certifikát pro přírodní kosmetiku a kosmetiku s obsahem biosurovin, Bulletin Biospotřebitel 3/07 [online], strana 14 – 16, [cit. 2010-01-01]. Dostupné z <http://www.biospotrebitel.cz/data/pdf/bulletin/BIOSPOTREBITEL_3_07.pdf>

¹ Rázgová Eva, Čapounová Kateřina, Jak se vyznat v přírodní kosmetice, Bulletin Biospotřebitel č. 2_3/06 [online], strana 7 – 12, [cit. 2010-01-01]. Dostupné z <http://www.biospotrebitel.cz/data/pdf/bulletin/Biospotrebitel_2-3_06.pdf>

CPK – Certifikovaná Přírodní Kosmetika

Označení kosmetiky bio se chápe přísněji. Složky mají v maximálně možné míře pocházet z kontrolovaného ekologického zemědělství a nebo z kontrolovaného sběru na přísně vybraných lokalitách, nesmí být testovány na zvířatech a nesmí obsahovat GMO. Používání ropných derivátů, syntetických barviv, parfémů a konzervantů je zakázáno.¹ Podmíněna je možnost zpětného ověření původu vstupních bio surovin bez ohledu na zemi zpracování. Dále je nařízeno používat recyklovatelné obalové materiály a balit výrobky pouze do nejnужnějších obalů. Certifikace kosmetiky organic probíhá zejména ve Spojených státech amerických a Kanadě. Výrobek označený 100% organic musí obsahovat přesně 100% organických ingrediencí, Organic nejméně 95% a Made with organic nejméně tři čtvrtiny organických ingrediencí. Nejvíce náročné je označení Biodynamic, které znamená, že výrobek musí být Organic a zároveň má mít další přínosy, např. obnova rostlin, obohacení půdy, posílení vitality a zpětný návrat živin a minerálů.

Etickou kosmetikou nazýváme přírodní kosmetiku zohledňující při výrobě ekologický i sociální rozměr. Etická kosmetika zahrnuje výrobky, jejichž produkce a distribuce probíhá v souladu s lidskými právy, bez využívání a vykořisťování osob, s ohledem na welfare a ochranu životního prostředí.¹

Kosmetika bývá dávana do souvislosti s mezinárodní značkou Fair Trade nazývanou česky Spravedlivý obchod. Cílem Fair Trade je podat pomocnou ruku lidem z rozvojových zemí, podporovat místní komunitní aktivity a zaměstnávat znevýhodněné sociální skupiny. V současnosti je do něj zapojeno téměř 1,5 milionu pěstitelů, zemědělských pracovníků a řemeslníků v 58 zemích Afriky, Asie a Latinské Ameriky.⁴

Výroba probíhá v souladu s pravidly Spravedlivého obchodu - suroviny pochází z rozvojových zemí, jejich výkup probíhá dle zásad trvale udržitelného rozvoje, s garancí výkupních cen s přiměřeným ziskem.¹ Asi 55 % produktů spravedlivého obchodu je označeno jako ekologické.⁵ Zda je ochranná známka Fairtrade správně užívána, má na starosti certifikační a kontrolní asociace Fairtrade Labelling Organizations.⁴ Výrobky Spravedlivého obchodu rozpoznáme podle značky na obalu. Zástupcem etické kosmetiky je u nás dánská značka Urtekram, francouzská L'Occitane či britská Lush.

¹ Rázgová Eva, Čapounová Kateřina, Jak se vyznat v přírodní kosmetice, Bulletin Biospotřebitel č. 2_3/06 [online], strana 7 – 12, [cit. 2010-01-01]. Dostupné z <http://www.biospotřebitel.cz/data/pdf/bulletin/Biospotřebitel_2-3_06.pdf>

⁴ Fair Trade, internetové stránky o společnosti pro Fair Trade, Fair Trade [online], [cit 2010-01-01]. Dostupné z <<http://www.fairtrade.cz/>>

⁵ Sine: Nové nařízení EU o biopotravinách a ekologickém zemědělství: ES č. 834/2007, Ifoam Eu Group. Přeložilo Ministerstvo zemědělství, Bioinstitut, Olomouc 2009.

GMO – geneticky modifikované organismy

3.4 Přínosy (výhody)

Vyšší úroveň respektování práv

Neobsahuje chemikálie a znečišťující látky jako jsou pesticidy, umělá chemická hnojiva, geneticky modifikované organismy. To vše škodí našemu tělu a životnímu prostředí. Výrobky nemají chemickou parfemaci. Vůni způsobují cenné éterické oleje. Je vhodná pro citlivou pokožku, děti, lidi trpící alergiemi a pro ekzematiky.

Účinnost a kvalita

Kosmetický výrobek je malé biologické bohatství. Obsahuje mnoho důležitých látek a skrývá látky, které jsou opravdu účinné. Rostlinné složky obsahují velké množství přírodních vitaminů, antioxidantů a hydratačních látek.

Ochrana životního prostředí

Ekologické zemědělství představuje systém hospodaření, který používá pro životní prostředí šetrné způsoby k potlačování plevelů, škůdců a chorob, zakazuje použití syntetických pesticidů a hnojiv, dbá na celkovou harmonii agroekosystému a jeho biologickou rozmanitost a upřednostňuje obnovitelné zdroje energie a recyklaci surovin.⁶ Obaly se vyrábí ze speciálních umělých hmot, skla, hliníku a kartonu a musí být ekologické a recyklovatelné.

Sledovatelnost a bezpečnost

U konvenční kosmetiky lze těžko zjistit složení výrobku a původ surovin. Certifikovanou kosmetiku vedou orgány jako Ecocert, BDIH (Svaz německých průmyslových a obchodních podniků). Tím je zajištěno sledování surovin a výrobních procesů a zaručena pravost výrobků značených jako ekologické.

Bohatství ekologických produktů

Příroda nám poskytuje velké množství různých složek. Každá látka, ať již rostlinného nebo minerálního původu, má několik specifických vlastností. Tato přírodní rozmanitost umožňuje vytváření široké škály účinných výrobků.

Ochrana zvířat

Testy na zvířatech jsou striktně zakázány. Pouze složky, které pocházejí z živočišné výroby, a které nemají vliv na zdraví zvířete, např. med, jsou povoleny.

Pravdivost informací na etiketě

Složení výrobku INCI (mezinárodní názvosloví kosmetických přísad) a použité suroviny musí být uváděny na obalu. Jedině tak máme jistotu, co používáme.

⁶ 90 argumentů pro ekologické zemědělství, Prof. Dr. Ing. Bořivoj Šarapatka CSc. a kolektiv, Bioinstitut, Olomouc, 2007

Uvádění složek bývá sestupně seřazeno podle nejvyššího množství použitých ingrediencí.

3.5 Nevýhody

Doba trvanlivosti

Bio přípravky mají většinou kratší dobu trvanlivosti, protože neobsahují syntetické konzervanty, ale pouze přírodní nebo přírodně analogické konzervační látky.

Konzistence

Nepění tak jako konvenční kosmetika. Při přechodu na biokosmetiku je dobré používat větší množství přípravku, než si pokožka zvykne a přizpůsobí se. Dále může zanechávat pokožku lepivou. To už je věcí spíše individuální.

Může dráždit

Hrozí riziko alergické reakce pokožky díky velkému množství rostlinných výtažků a složek. Stejný jev je normální i u konvenční kosmetiky. V té se vyskytuje mnohem více látek, které mohou dráždit.

Cena

Ceny za přírodní a bio kosmetiku jsou jednoduše hodně vysoké. Avšak má to svůj důvod.

4 Rozdíly mezi ekologickým a konvenčním produktem aneb proč ANO biokosmetice

V klasické kosmetice existuje mnoho složek syntetického a živočišného původu. Těžko lze posoudit vliv těchto produktů na naši pleť po letech používání a vliv na faunu a flóru. Ekologické produkty jsou naproti tomu zárukou úcty k člověku i jeho prostředí.

Kosmetický přípravek klasický či v bio kvalitě obvykle obsahuje tyto složky:

- voda,
- pomocné látky - mají podpůrnou roli, regulují průnik účinných látek do kůže,
- aktivní složky - zaručují účinnost všech kosmetických prostředků,
- ostatní pomocné látky - konzervační látky, stabilizátory a zvlhčující látky zabraňující vysychání přípravku a jsou nejdůležitějšími složkami z hlediska dlouhodobého uchování výrobku,
- přísady - vonné látky, bez kterých se přípravky neobejdou a také barviva,
- ostatní základní složky ve složení - např. emulgátory,
- ochranné UV (ultra violet) filtry pro ochranu před slunečním zářením.

Rozdíl nastává v tom, jaké druhy surovin pro výrobu použije výrobce konvenční kosmetiky a výrobce přírodní a bio kosmetiky.

Tabulka 1 - Rozdíly mezi ekologickým a konvenčním produktem

	Konvenční	Bio a přírodní
Voda	Vysoký podíl vody, který pokožku vysušuje.	rostlinné esence extrahované demineralizovanou vodou a přírodním alkoholem
Pomocné látky	minerální oleje a tuky, benzín, parafín, vazelína, syntetické nebo rostlinné tuky, suroviny živočišného původu ⁷	rostlinné oleje a tuky - olivový, arganový, avokádový, meruňkový
Aktivní složky	syntetické účinné látky, např. syntetický glycerin	přírodní aktivní prvky - rostlinné extrakty, ceramidy, lipozomy, éterické oleje
Ostatní pomocné látky	syntetické konzervanty - parabeny, formaldehydy, stabilizátory, zvlhčovače	Přírodní konzervanty jsou kyselina sorbová, benzoová, salicylová. Pokud jsou použity, musí být na obalu uvedeno „konzervováno“.

		Přírodní stabilizátory (deriváty cukru) a zvlhčovače. ⁷
Přísady	syntetické parfémy, barviva s anilinem, chemická ochucovací aromata	Parfémy nahrazují éterické oleje (citron, růže, levandule, neroli), barviva pouze přírodní - barevné pigmenty z minerálů, karmín, chlorofyl, aroma přírodní - z ovoce, máty, vanilky
Emulgátory	deriváty benzínu, syntetické chemikálie	Vyrobeny pouze z následujících surovin: z rostlinných tuků, olejů, vosků, z lecitinu, lanolinu, včelího vosku, rostlinných cukrů, škrobů a bílkovin. Dále mohou být použity látky uvedené v seznamu povolených látek.
Ochranné UV filtry	syntetické filtry s obsahem škodlivého oxybenzonu	přírodní pigmenty - oxid titaničitý

Zdroj: autorka

4.1 Nebezpečí látek obsažených v konvenční kosmetice

Nezisková společnost Environmental Working Group, která se specializuje na poskytování užitečných zdrojů pro spotřebitele, odhaduje, že 99% klasických kosmetických výrobků obsahuje jednu nebo více složek, které nikdy nebyly hodnoceny z hlediska bezpečnosti.

Můžeme si položit otázku: Proč takový počet výrobků k péči o pleť obsahuje tolik potenciálně nebezpečných složek? Odpověď je jednoduchá: jsou levné, lehce dostupné a snáze se s nimi pracuje. Některé z nich budou představeny.

Nezapomínejme, že nebezpečí popsaná v tabulce musíme brát s rezervou. Pokud používáme kosmetický přípravek například s obsahem dioxanu, neznamená to, že se u nás musí projevit příznaky některého z popisovaných onemocnění.

⁷ Cosmebio, internetové stránky o biokosmetice – bio a ekologických produktech, Hlavní rozdíly mezi výrobkem bio a klasickým [online], [cit 2010-01-01]. Dostupné z <<http://www.cosmebio.org/produkt-bio.php>>

Tabulka 2 - Nebezpečí látek obsažených v konvenční kosmetice

Přísada	Použití	Nebezpečí
Parabeny	V kosmetickém průmyslu hodně používané konzervační látky k výrobě přípravků a péči o pleť.	Mají souvislost s nádorovým onemocněním, napodobují estrogen a mohou narušit endokrinní systém.
Minerální oleje, parafín a petrolatum	Často se vyskytují v kosmetických produktech.	Ropné produkty ucpávají póry, způsobují stárnutí kůže, mohou narušit hormonální aktivity.
Vavřín nebo natrium-lauryl-sulfát (SLS), známý jako sodík Laureth Sulfate (SLES)	Nalezen ve více než 90% produktů pro osobní péči. Způsobuje vysušování pokožky a tím i její předčasné stárnutí. Umožňuje snadný přístup dalším chemikáliím.	SLS v kombinaci s jinými chemickými látkami se může stát silným karcinogenem.
Akrylamid	Nalezen v mnoha pleťových krémech.	Dáván do souvislosti se vznikem prsních nádorů.
Propylenglykol	Používá se jako zvlhčovač a nosič pro vonné oleje.	Způsobuje dermatitidu, podráždění pokožky. Může inhibovat růst kožních buněk, má souvislost s ledvinami a játry.
Dioxan	Skrývá se pod názvy PEG, polysorbát. Velmi často obsažen v přípravcích na osobní hygienu.	Snadno se vstřebává do kůže. Jeho karcinogenita prý byla potvrzena ve studiích.
Toluen	Nalezen ve většině syntetických vůní. Může být velmi jedovatý. Vyroben je z ropy a uhlí.	Spojen s anémií, poklesem krvinek, poškozením jater a ledvin. Může ovlivnit vyvíjející se plod.

Zdroj: Eric Clerc, domovská stránka uživatele, <http://www.eric-clerc.com>

5 Evropské standardy

Pokud se budeme na českém trhu zajímat o kosmetiku s největším obsahem skutečně přírodních látek, setkáme se hned s několika značkami. Nejčastěji se vyskytuje kosmetika se známkou „Přírodní kontrolovaná kosmetika“. Jedná se o nejstarší, dříve pouze v Německu, platnou známku kvality. Dnes je jednou z nejčastěji užívaných ochranných známek i na mezinárodní úrovni. Uděluje ji německá asociace BDIH. Spolkový svaz německých podnikatelů v průmyslu a obchodu sdružující obchodní a výrobní firmy z oblasti farmacie, o zdraví pečujících produktů, potravinových doplňků a kosmetiky.¹

Svaz vznikl roku 1996 a s pomocí výrobců přírodní kosmetiky vytvořil pravidla pro certifikaci kosmetických výrobků. Jejich splnění posuzuje mezinárodní institut Ecocontrol v Osterode, který certifikát zároveň uděluje.

Pravidla pro výrobky s certifikátem BDIH:

Použité přírodní suroviny mohou pocházet pouze z kontrolovaného ekologického zemědělství nebo certifikovaného sběru ve volné přírodě.

Sběr surovin musí probíhat šetrným způsobem, aby nedošlo k poškození ani zatížení životního prostředí.

Výrobky nesmí obsahovat látky cizí lidskému organismu, např. parafín, vazelínu nebo jiné ropné produkty.

Při výrobě této kosmetiky se používají pouze čisté rostlinné oleje.

Kosmetika nesmí obsahovat žádné syntetické konzervační, vonné ani barvicí látky.

Kosmetika ani použité suroviny nesmí být testovány na zvířatech.

Při výrobě nejsou používány suroviny z mrtvých zvířat.

Nesmí být požívány suroviny z geneticky upravených rostlin a není povoleno používat radioaktivní záření pro konzervaci výrobků.⁸

Známka BDIH ne pokaždé značí, že se jedná o bioprodukt. V době vzniku certifikátu, nebyl na ekologický původ přírodních surovin dáván takový důraz jako nyní. Z těchto důvodů je v názvu výraz „Přírodní kontrolovaná kosmetika“ nikoliv bio. Ačkoliv jsou při výrobě používány zpravidla certifikované biosuroviny, jejich skutečný podíl v konečných výrobcích není na obalu procentuálně deklarován.¹

¹ Rázgová Eva, Čapounová Kateřina, Jak se vyznat v přírodní kosmetice, Bulletin Biospotřebitel č. 2_3/06 [online], strana 7 – 12, [cit. 2010-01-01]. Dostupné z <http://www.biospotrebitel.cz/data/pdf/bulletin/Biospotrebitel_2-3_06.pdf>

⁸ Krása, největší internetový obchod s kosmetikou, Přírodní a Bio kosmetika [online], [cit. 2010-01-01]. Dostupné z <<http://www.krasa.cz/prirodni-bio-kosmetika/>>

Na našem trhu jsou s logem BDIH k dostání vybrané výrobky značek: Lavera/Laveré, Logona, Sante, Naturkosmetik, Primavera, Weleda, Dr. Hauschka, a jiné.

Druhou nejvíce známou organizací je Ecocert, certifikační a kontrolní orgán pro ekologické zemědělství. Dnes patří mezi největší certifikační společnost pro organické kosmetické výrobky. Od roku 2002 nabízí dva certifikáty. „Ecocert ECO“ platí pro produkty, jejichž obsah je z 95% přírodního původu, 5% všech a 50% rostlinných složek ekologického původu. Přísnější „EcoCert BIO“ označuje výrobky, které pochází z 95% z přírodních surovin a 10% všech a 95% rostlinných složek ve výrobku je bio původu.¹ Na rozdíl od známky BDIH obal informuje o skutečném podílu surovin ve výrobku. U nás lze s touto známkou zakoupit například dánskou kosmetiku značky Untekram či francouzskou L'occitane.

Certifikací přírodní kontrolované kosmetiky se zabývá mnohem více společností po celém světě a jejich počet stále narůstá. Bohužel s více než polovinou z nich se na českém trhu nesetkáme nebo jen velmi zřídka. Patří mezi ně například Bio Eco Cosmesi, Charte Cosmebio, Soil Association Certification, USDA Organic ve Spojných státech amerických, rakouský Lacon Institut – certifikovaná kosmetika Sanoll.

6 České standardy

6.1 CPK a CPK bio

Značka CPK - Certifikovaná Přírodní Kosmetika definuje suroviny, které certifikované výrobky smějí obsahovat, a vymezuje je pouze na přírodní a z přírody pocházející zdroje.⁹ Certifikovaná Přírodní Kosmetika Bio definuje to samé, ale oproti CPK se jedná o vyšší stupeň certifikace, který označuje výrobky s obsahem surovin pocházejících z kontrolovaného ekologického zemědělství v minimálním množství 10 %.

Produkty označené CPK a CPK Bio jsou zárukou jistoty, že splňují tato kritéria:

Výrobky obsahují nejkvalitnější rostlinné suroviny včetně surovin pocházejících z ekologického zemědělství, případně ze sběru bylin či plodů rostoucích ve volné přírodě.

Výrobky neobsahují parafín, vazelínu, ani jiné další ropné produkty, silikony, žádné syntetické, vonné, konzervační a barvicí látky.

Neobsahují geneticky modifikované suroviny (GMO).

Výrobky ani výchozí suroviny nejsou testované na zvířatech, nejsou používány suroviny z mrtvých zvířat tzn. zvířecí kolagen a glycerin, vorvaňovina, norkový tuk a další.

Neobsahují chemické UV filtry, elektronové nosiče, ethoxylované suroviny.

Sběr rostlin probíhá šetrným způsobem s přihlédnutím k zachování druhové rozmanitosti a stability přírodního stanoviště s důrazem na ochranu životního prostředí.

Ekologická likvidace odpadů, ekologická únosnost výroby a obalových materiálů.

Oba standardy navíc definují suroviny, které jsou v označené kosmetice zakázány.⁹

Mezi nejčastěji certifikované výrobky patří hlavně rostlinná mýdla, tělové a masážní oleje, koupelové soli a přísady do koupeli, oleje a balzámy na rty, pleťové vody a esenciální oleje.

Kosmetiku s označením CPK poznáme podle loga značek uvedených na obalu výrobku. Výrobky, které obsahují biosuroviny, mají na etiketě výrobku větu: Výrobek obsahuje X % bio surovin³ a v přehledu složení INCI může být u konkrétních položek v bio kvalitě uveden jejich procentický podíl ve výrobku.

⁹ KEZ, portál kontrolní a certifikační společnosti KEZ, Certifikace kosmetických prostředků [online], [cit. 2010-01-01]. Dostupné z <<http://kez.cz/main.php?pageid=335>>

³ Čapounová Kateřina, CPK – Český certifikát pro přírodní kosmetiku a kosmetiku s obsahem biosurovin, Bulletin Biospotřebitel 3/07 [online], strana 14 – 16, [cit. 2010-01-01]. Dostupné z <http://www.biospotrebitel.cz/data/pdf/bulletin/BIOSPOTREBITE_3_7.pdf>

Certifikačním orgánem byl stanoven KEZ. Nezávislý certifikační a kontrolní orgán, který zároveň kontroluje ekologické zemědělství. Důvody, proč byl vybrán právě KEZ jsou jednoduché. Systém kontrol ekologického zemědělství je zaběhnutý režim s pravidelnými povinnými kontrolami a se státní garancí kvality. Má snadný přístup k informacím o bio surovinách.³

Byl zřízen pracovní tým kosmetických a lékařských specialistů, kteří se zabývají odbornou kosmetickou problematikou. Ověřují složení přípravků, aktualizaci látek, které mohou či nesmí být v certifikovaných výrobcích obsažené atd. Certifikát je platný po dobu patnácti měsíců. Kontroly držitelů se uskutečňují minimálně jednou za rok.

Zavedením značek CPK se řadíme mezi země, které si standardy biokosmetiky přísně hlídají.¹⁰ O CPK a CPK bio mají zájem zejména čeští výrobci přírodní kosmetiky, kteří chtějí odlišit své přírodní výrobky od pouhých marketingových prohlášení. Pro řadu z nich je však certifikace zahraničními standardy finančně náročná. Certifikáty, které vychází z principů francouzského standardu Ecocert, jsou pro ně řešením.¹¹

Značky CPK a CPK Bio nalezneme na vybraných produktech značek Nobilis Tilia, Salus, Syncare Plus nebo Botanicus. Přesný seznam firem, jejichž výrobky mají certifikát, je k nahlédnutí na webových stránkách organizace KEZ.

6.2 Kvalita bez certifikátu

Ano i to je možné. Existuje mnoho firem, které své produkty necertifikují, přestože svými výrobními postupy přísná pravidla splňují. Uváděným důvodem je, že se zákazníci v chaosu značení nevyznají, a tudíž se to firmám prostě nevyplatí. Spoléhají raději na vlastní jméno a kvalitu potvrzenou zkušenostmi kupujících. Certifikační proces je navíc finančně náročný.

Českým výrobcem kosmetiky, který při výrobě používá prokazatelně vybrané suroviny z kontrolovaného ekologického zemědělství, ale jehož kosmetické produkty nejsou certifikovány, je společnost Cannaderm.

6.3 Přehled složení INCI

Přehled složení INCI uvádí přesné informace o obsahu jednotlivých složek v kosmetice. Uvést ho na obalu výrobku je povinné a řídí se několika pravidly. Všechny složky s obsahem nad 1 % z celkového obsahu výrobku se vždy řadí

³ Čapounová Kateřina, CPK – Český certifikát pro přírodní kosmetiku a kosmetiku s obsahem biosurovin, Bulletin Biospotřebitel 3/07 [online], strana 14 – 16, [cit. 2010-01-01]. Dostupné z <http://www.biospotrebitel.cz/data/pdf/bulletin/BIOSPOTREBITEL_3_07.pdf>

¹⁰ Dr. Petr Svoboda, specialista na hygienu a preventivní lékařství, Bulletin Biospotřebitel 3/07 [online], str. 14 – 16, [cit. 2010-01-01] Dostupné z <http://www.biospotrebitel.cz/data/pdf/bulletin/BIOSPOTREBITEL_3_07.pdf>

¹¹ Milan Berka, ředitel společnosti KEZ, Bulletin Biospotřebitel 3/07 [online], strana 14 – 16, [cit. 2010-01-01]. Dostupné z <http://www.biospotrebitel.cz/data/pdf/bulletin/BIOSPOTREBITEL_3_07.pdf>

sestupně podle množství. Na konci přehledu se uvádí ingredience s obsahem menším než 1 %, již v libovolném pořadí. Rostlinné komponenty jsou označovány latinským názvem. Pokud produkt obsahuje i známé přírodní alergeny, je povinností uvádět jejich výpis.¹² INCI platí pro výrobky označené českými i evropskými standardy. Spotřebiteli se orientace ve složení určitě vyplatí. Informace o skutečném obsahu jsou nezpochybnitelné. Sám si tak může odpovědět na otázku, zda je výrobek skutečně přírodní.

¹² Dr. Petr Svoboda, Nejpřesnějším vodítkem pro spotřebitele je INCI, Ekolist internetový deník o životním prostředí [online], aktualizace 2007-09-20 [cit. 2010-01-01]. Dostupné z <<http://www.ekolist.cz/zprava.shtml?x=2042581>>

7 Jednotný evropský standard

7.1 NaTrue

Evropské zájmové sdružení, které jako první vytvořilo v květnu roku 2008 jednotné standardy pro přírodní a bio kosmetické produkty. Jeho cílem je chránit nejpřísnější normy pro přírodní kosmetiku a její složení. Snaží se o sjednocení informací na obalech, aby byly produkty identifikovatelné na první pohled. Zájem o certifikaci projevila už řada značek a prvních 100 výrobků bylo uznáno a schváleno s platností od 1. února 2009.¹³

Byly vytvořeny tři stupně certifikátu: přírodní kosmetika, přírodní kosmetika s ekologickými složkami a organická kosmetika. Každému náleží určitý počet hvězd. První stupeň certifikace (jedna hvězdička) označuje 100% přírodní produkt. Produkt nesmí obsahovat žádné chemické látky. Tento stupeň nahrazuje běžně používanou známku BDIH. Druhý stupeň označuje produkty vysoké kvality, které musí obsahovat minimálně 70 % bio ingrediencí. Třetí stupeň se uděluje výrobkům nejvyšší kvality, produkt musí obsahovat minimálně 95 % bio ingrediencí.¹⁴

Kromě vody, certifikované výrobky obsahují pouze přírodní složky, téměř přírodní suroviny a s přírodou shodné složky. Minimální a maximální limity pro tyto skupiny složek jsou přísně hlídány podle typu výrobku. Zda je složení výrobků v souladu s kritérii ověřují nezávislé certifikační orgány na základě dokumentace výrobce. Následuje audit výrobních zařízení.

Certifikace je umožněna všem výrobcům a distributorům kosmetiky a všem produktům. Podmínkou pro získání certifikátu s odpovídajícím stupněm je splnění kritérií.

7.2 Cosmos standard

Roku 2004 došlo k vytvoření skupiny Evropských kosmetických standardů skládající se ze šesti evropských organizací: Bioforum (Belgie), Cosmebio a Ecocert (Francie), BDIH (Německo), ICEA (Itálie) a Soil Association (Velká Británie). Skupina byla založena za účelem rozvíjení a harmonizace kosmetických standardů.

Náplní práce organizací je zastupování svazu výrobců, certifikačních organizací a sdružení spotřebitelů v oblasti přírodní kosmetiky a biokosmetiky. Sdružilo se již více než 1000 certifikovaných společností.

¹³ Enviweb, informační portál pro oblast životního prostředí, Bez doteku chemie [online], aktualizace 2009-04-07 [cit. 2010-01-01]. Dostupné z <<http://www.enviweb.cz/clanek/archiv75745/bez-doteku-chemie>>

¹⁴ Swiacká Eliška, Průzkum: Certifikace kosmetických a čistících prostředků, Ekologické listy – olomoucký měsíčník, [online], aktualizace 2009-12-03 [cit. 2010-01-01]. Dostupné z <http://www.ekologickelisty.cz/index.php?option=com_content&task=view&id=639&Itemid=68>

Výsledkem společné snahy všech šesti organizací je vytvoření souboru pravidel, která řeší všechny záležitosti ohledně výroby přírodní kosmetiky a kosmetiky z ekologického zemědělství. Standard Cosmos je nejnáročnější evropská ekologická norma, která umožní srovnávat jednotlivé výrobky a zlepšit podmínky pro mezinárodní obchod. Podrobně popisuje, jaké ingredience a postupy vyžadují výrobky označené jako přírodní a organic kosmetika. Jeho konečná verze je k prohlédnutí na webových stránkách www.cosmos-standard.org. Vytváření standardu trvalo šest let a mezinárodní veřejná konzultace probíhala tři měsíce. Certifikace by měla začít od ledna 2010. Společného evropské logo prozatím nebude vytvořeno.

Navrhované normy jsou založeny na několika jednoduchých pravidlech s důrazem na prevenci a bezpečnost na všech úrovních produkčního řetězce od výroby ze základních surovin, až po distribuci finálních produktů.¹⁵ Mezi základní pravidla se řadí podpora použití produktů ekologického zemědělství a respektování biodiverzity, odpovědné využívání přírodních zdrojů a šetrnost k životnímu prostředí, šetrné zpracování a výroba, která respektuje lidské zdraví a životní prostředí, integrace a rozvoj „Zelené chemie“ namísto využívání petrochemie. Pravidla definují minimální požadavky na všechny organizace zapojené do harmonizačního procesu.

Cílem standardů je zajistit přechod mezi současnými a budoucími možnostmi technologického pokroku, podporovat rozvoj kosmetiky ve směru ke kosmetice přírodní a ekologické.¹⁶ Na prvním místě stojí důvěryhodnost standardů, kterou ocení hlavně spotřebitelé. Proto je důležité dostatečně a otevřeně je informovat, že oni sami mohou napomoci směřování k udržitelnému rozvoji.

¹⁵ Rodolphe Balz z organizace Cosmebio, Nové evropské standardy pro biokosmetiku, Bulletin Biospotřebitel 4/2008 [online], [cit. 2010-01-05], strana 12 – 13. Dostupné z <http://www.biospotrebitel.cz/data/pdf/bulletin/Biospotrebitel_4_08.pdf>

¹⁶ Valeška Jan, Nové evropské standardy pro biokosmetiku, Bulletin Biospotřebitel 4/2008 [online], [cit. 2010-01-05], strana 12 – 13. Dostupné z <http://www.biospotrebitel.cz/data/pdf/bulletin/Biospotrebitel_4_08.pdf>

8 Testování kosmetiky

Povinnost testování kosmetických přípravků či samotných látek je dána ze zákona. Pro přírodní kosmetiku platí stejná pravidla jako pro kosmetiku běžnou. Před uvedením kosmetického prostředku do oběhu je výrobce i dovozce povinen zajistit hodnocení jeho bezpečnosti pro zdraví fyzických osob. Hodnocení musí být provedeno podle zásad správné laboratorní praxe pro zkoušení chemických látek. Hodnocením kosmetického prostředku může výrobce nebo dovozce pověřit pouze fyzickou osobu, která má vzdělání a praxi upravené prováděcím právním předpisem.¹⁷

Přírodní kosmetika většinou nebývá testována na zvířatech, ale není to podmínkou. Existuje spousta spolehlivých metod, při nichž nejsou využívána zvířata. Jsou jimi např. rekonstruovaná lidská pokožka, rohovkové buněčné linie, počítačové modely nebo studie na lidských dobrovolnících.¹⁷ Doposud bylo schváleno kolem deseti tisíc jednotlivých kosmetických složek jako bezpečných pro užívání člověkem.¹⁶

Pokud by kosmetické společnosti opravdu chtěly, mohly by okamžitě přestat provádět pokusy na zvířatech. Dobrou volbou by bylo kombinovat složky, které jsou již dostupné, s řadou alternativních metod.

¹⁷ Bauerová Lenka, Je přírodní kosmetika dostatečně testována před uvedením na trh? Bulletin Biospotřebitel 3/2008 [online], [cit 2010-01-05], strana 19 – 20. Dostupné z <http://www.biospotrebitel.cz/data/pdf/bulletin/Biospotrebitel_3_08.pdf>

¹⁶ Valeška Jan, Nové evropské standardy pro biokosmetiku, Bulletin Biospotřebitel 4/2008 [online], [cit. 2010-01-05], strana 12 – 13. Dostupné z <http://www.biospotrebitel.cz/data/pdf/bulletin/Biospotrebitel_4_08.pdf>

8.1 *Humánní kosmetický standard (HCS)*

Je to jediný mezinárodně platný a uznávaný certifikát pro kosmetiku a toaletní zboží zcela netestované na zvířatech. Založila ho koalice organizací na ochranu zvířat z Evropy a Severní Ameriky v roce 1998. Firmy označené certifikátem HCS nesmějí pokusy na zvířatech samy provádět ani je zadávat jako zakázku jiným subjektům. Kromě toho nesmějí používat ingredience, které byly na zvířatech po určitém datu nově otestovány.¹

Výrobky jsou označeny zkratkou HCS a logem králíčka. Logo mohou používat pouze ty společnosti, jimž bylo uděleno oprávnění k užívání. Bohužel se často vyskytují napodobeniny pravého loga - např. králík v trojúhelníku nebo samotný králík, které slouží k vyvolání dojmu, že výrobky dané značky jsou netestované na zvířatech.

Pokud některá firma HCS nemá, nelze říci, že testuje na zvířatech. Může používat certifikát, který ve svých podmínkách testování na zvířatech zakazuje. Podrobný seznam firem vlastnících certifikát nalezneme na webových stránkách organizace Svoboda zvířat. V EU je certifikát udělován organizací Koalice za ukončení pokusů na zvířatech a v ČR organizací Svoboda zvířat.¹

První česká kosmetická společnost, která získala certifikát HCS je Manufaktura, výrobce přírodní tělové, pleťové a koupelové kosmetiky.¹⁸ Mezi výrobky s HCS dostupné v ČR se řadí firmy Balm Balm, Freeman, L'Occitane, Marks & Spencer či Mary Kay.

Od března 2009 platí v EU zákaz testování kosmetiky na zvířatech. Z tohoto zákazu však existují tři výjimky - tři typy testů pro nichž jsou používána značná množství zvířat. Až v roce 2013 bude zákaz úplný a bude se týkat i obchodování s kosmetikou testovanou na zvířatech. V dalších zemích v Evropě a po celém světě testování kosmetiky na zvířatech nadále probíhá.¹⁹

¹ Rážgová Eva, Čapounová Kateřina, Jak se vyznat v přírodní kosmetice, Bulletin Biospotřebitel č. 2_3/06 [online], strana 7 – 12, [cit. 2010-01-01]. Dostupné z <http://www.biospotrebitel.cz/data/pdf/bulletin/Biospotrebitel_2-3_06.pdf>

¹⁸ Večlová Barbora, Další novinky z Kampaně proti pokusům na zvířatech, Zpravodaj svoboda zvířat I/2009 [online], strana 5, [cit. 2010-01-05]. Dostupné z <http://www.protisrsti.cz/dokumenty/SvZv%20Zpravodaj%201_09%20nahled.pdf>

¹⁹ Netestováno na zvířatech, portál organizace, Není již testování kosmetiky na zvířatech zakázáno? [online], [cit. 2010-01-05]. Dostupné z <<http://www.netestovanonazviratech.cz/faq/neni-jiz-testovani-kosmetiky-na-zviratech-zakazano-.htm>>

9 Právní úprava bioproduktů

Označení BIO je chráněno zákonem. Produkt smí být prodáván jako BIO jenom tehdy, odpovídá-li požadavkům Zákona č. 242/2000 Sb. o ekologickém zemědělství a Nařízení Rady (EHS) č. 2092/91 o ekologickém zemědělství, a to ať je vyprodukovan doma, nebo v zahraničí. Kontrolní a certifikační organizace pro ekologické zemědělství (dále EZ) musejí být akreditovány Ministerstvem zemědělství (dále MZe).⁶

Certifikace

Certifikací se rozumí ubezpečení, že výrobek a proces jeho získávání vyhovuje specifickým a všeobecným požadavkům zákona a vyhlášky o ekologickém zemědělství.

Provede se inspekce, jejíchž výsledky jsou posuzovány a vyhodnocovány pracovníky příslušného certifikačního orgánu, kteří navrhnou přihlášené bioprodukty k osvědčení nebo k vydání odepření výrobky osvědčit. Rozhodnutí o osvědčení výrobků provede po důkladném zvážení všech zjištěných skutečností vedoucí certifikačního orgánu.

Kontrola a certifikace podnikatelů, produktů a výrobků je prováděna na základě pověření MZe podle § 29 zákona č. 242/2000 Sb., o ekologickém zemědělství a nařízení Rady (ES) č. 834/2007 o ekologické produkci a označování ekologických produktů.

Ochrana rostlin

V ekologickém zemědělství se hnojí půdy a porosty pečlivě ošetřovanými organickými hnojivy jako je hnůj a močůvka. Syntetická dusíkatá hnojiva a lehce rozpustná fosforečná hnojiva jsou v EZ zakázána.⁶ Povoleno je používat pouze hnojiva, pomocné půdní látky a pesticidy uvedené v Nařízení rady (ES) č. 834/2007.

9.1 Kontrola ekologického zemědělství

Každá osoba podnikající v ekologickém zemědělství musí mít uzavřenou platnou smlouvu s kontrolní organizací, která je pověřená MZe výkonem kontroly a certifikace v ekologickém zemědělství.²⁰ K 1.1.2009 byly pověřeny výkonem kontroly a certifikace 3 kontrolní organizace.

⁶ 90 argumentů pro ekologické zemědělství, Prof. Dr. Ing. Bořivoj Šarapatka CSc. a kolektiv, Bioinstitut, Olomouc, 2007

²⁰ Sine: Úplné znění zákona č. 242/2000 Sb., Kontrolní systém, § 29, Ministerstvo zemědělství, Praha 2008, ISBN 978-80-7084-745-9

MZe - Ministerstvo zemědělství

KEZ – Kontrola ekologického zemědělství

Ekologicky hospodařící podniky jsou podrobeny důkladné kontrole nejméně jednou za rok. K tomu se provádějí neohlášené namátkové kontroly. Pověřená osoba provede kontrolu ekologické činnosti, výroby a postupů zpracování.

Posuzuje, jestli jsou v souladu s normami ekologické produkce.

KEZ je nevládní nezisková organizace, která zajišťuje odbornou nezávislou kontrolu a certifikaci v systému ekologického zemědělství. Obecně prospěšná společnost podle zákona č. 248/1995 Sb., která byla založena v roce 1999 Svazem producentů a zpracovatelů biopotravin PRO-BIO, Nadačním fondem pro ekologické zemědělství FOA a Spolkem poradců ekologického zemědělství EPOS.²¹

Zatím jediná organizace v České republice, certifikující kosmetiku. V budoucnu se předpokládá vznik dalších společností, které se budou touto činností zabývat.

Organizace je akreditována u Českého institutu pro akreditaci, o.p.s. - ČIA. Předmětem akreditace je certifikace bioproduktů, biopotravin a výrobků vhodných pro použití v ekologickém zemědělství a Inspekční činnost typu A osob podnikajících v ekologickém zemědělství podle zákona č. 242/2000 Sb. a nařízení Rady (ES) č. 834/2007 v návaznosti na nařízení Komise (ES) č. 889/2008.²¹

Mezinárodní kód organizace: CZ-BIO-KEZ-01

Dalšími kontrolními organizacemi působícími v České republice jsou Abcert (CZ-ABCERT-02) a Biokont (CZ-BIOKONT-03).

²¹ KEZ, portál kontrolní a certifikační společnosti KEZ, O společnosti [online], [cit 2010-01-05]. Dostupné z <<http://www.kez.cz/main.php?pageid=220>>

10 Základní informace o studované firmě

Od počátku vzniku firmy bylo přáním pěstovat rostliny a byliny ve vlastních zahradách, zpracovávat je a vyrábět vysoce kvalitní přírodní výrobky pod vlastní značkou. Tedy uzavření cyklu pěstitel – výrobce – prodejce. To se firmě opravdu splnilo. Při pěstování surovin jsou zachovány ekologické principy a využita moudrost našich předků. Výroba se provádí v tradičním stylu, používají se roky prověřené principy. Rostliny a byliny z vlastních zahrad musí být zpracovány čerstvě sklizené. Důraz je kladen na přirozenost, technickou dokonalost, vnímání moderních vědeckých informací. Z velké části je zachována ruční výroba, zbytek dotváří stroje. Firma opakovaně používá obaly, tedy aktivně recykluje. V současné době můžeme říct, že se jedná o středně velkou českou a rodinnou firmu. Jejím přáním je neustále zdokonalovat vývoj, poskytovat vysokou kvalitu produktů a osobitý design. Výrobky jsou typické limitovanými sériemi.

Na českém trhu se firma pohybuje již 18 let. Své obchody a franchisy začala budovat teprve v roce 1997. Dodává výhradně do svých obchodů a franchis. Může se pochlubit téměř 40 obchody po celém světě. V České republice jsou hned 3 obchody v Praze a další např. v Karlových Varech. V zahraničí má firma zřízeny obchody v Německu, Rakousku, Rusku, Japonsku, Číně, na Taiwanu a Slovensku. Do žádných jiných obchodů, salonů ani lékáren firma své produkty nedodává. V současné době se připravuje internetový e-shop, kde bude nabízeno kolem 100 výrobků. Kdy a zda bude spuštěn, ještě není rozhodnuto.

Komunikace firmy s okolím probíhá prostřednictvím tisku, internetu, částečně i pomocí reklamy. Od roku 2001 firma spolupracuje s designéry, kteří vytváří logo, styl a image podniku. Aktuálně vzniká nový manuál s životností až tří let. Navíc firma zpřístupnila webové stránky, kde jsou o ní k dispozici základní informace. Občas proběhne placená inzerce nebo poskytnutí dárků pro výherce v různých časopisech. Klasickou reklamu firma využívá minimálně. V době, kdy se společnost objevila na trhu byla něčím novým, neokoukaným, originálním, a proto samotná její existence přilákala spoustu novinářů a zákazníků. S každým rokem roste počet zájemců, kteří kupují její výrobky.

Průzkumy trhu se provádí minimálně, jen pokud si to žádá konkrétní situace, např. jednou za pět let. Firma zjišťuje, kolik zákazníků kupuje její výrobky, v jaké jsou věkové skupině, zda se jedná o ženy či muže. Na webových stránkách je zřízen software, který zaznamenává jaká je návštěvnost. Aktuálně bylo zaznamenáno, že server navštíví průměrně 4 – 5 tisíc lidí za týden, zdrží se průměrně 3 minuty. Měsíčně přibude 3,5 tisíce nových zájemců.

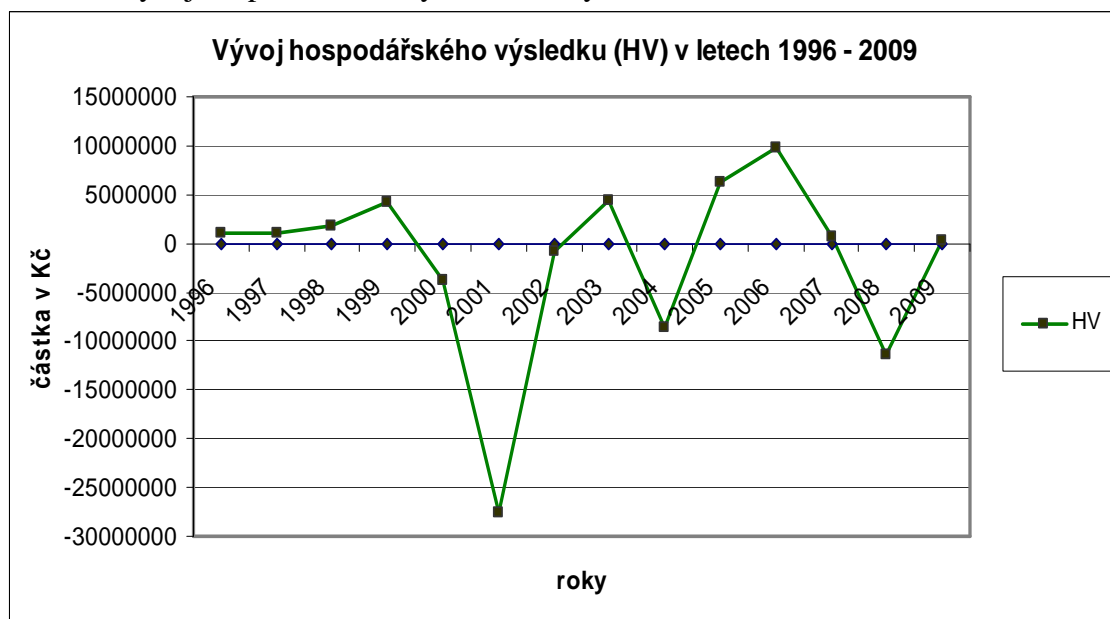
Dříve zákazníci kupovali výrobky firmy jako dárky a dekorace, díky jejich specifickému vzhledu. V současné době je nejvíce žádaná kosmetika. Vzorčky zdarma jsou k dostání pouze ve firemních obchodech, kde si je zákazník může vyzkoušet. Podnik se snaží do svých výrobků přidávat moderní prvky, jako jsou exotické rostlinné oleje. Tyto oleje dováží převážně z Afriky a jsou to marunga, coco butter, shea butter. Co se týče segmentace trhu, firma se vyloženě

nezaměřuje na určitý typ zákazníka. Z dříve provedených výzkumů zjistila, že její výrobky nejvíce kupují ženy ve věku 30 – 50 let. To samozřejmě neznamená, že si ji nemůže koupit kdokoliv jiný. Je vhodná pro ženy i muže každé věkové kategorie.

10.1 Postavení na trhu

Pokud budeme hodnotit postavení firmy na trhu veškeré volně dostupné kosmetiky, bude % jejího zastoupení velmi malé. Ovšem v porovnání s českými firmami zabývajícími se výrobou biokosmetiky, je její postavení velmi dobré. Myslím, že firma je dobře zajištěna a vede si stále lépe. Občas se sice vyskytly velké zvraty, ale ty firma ustála. Pokud to tak bude dále a začne se trh s biokosmetikou více rozvíjet, postavení firmy na českém trhu se zlepší.

Graf 1 – Vývoj hospodářského výsledku firmy v letech 1996 – 2009

Zdroj: autorka

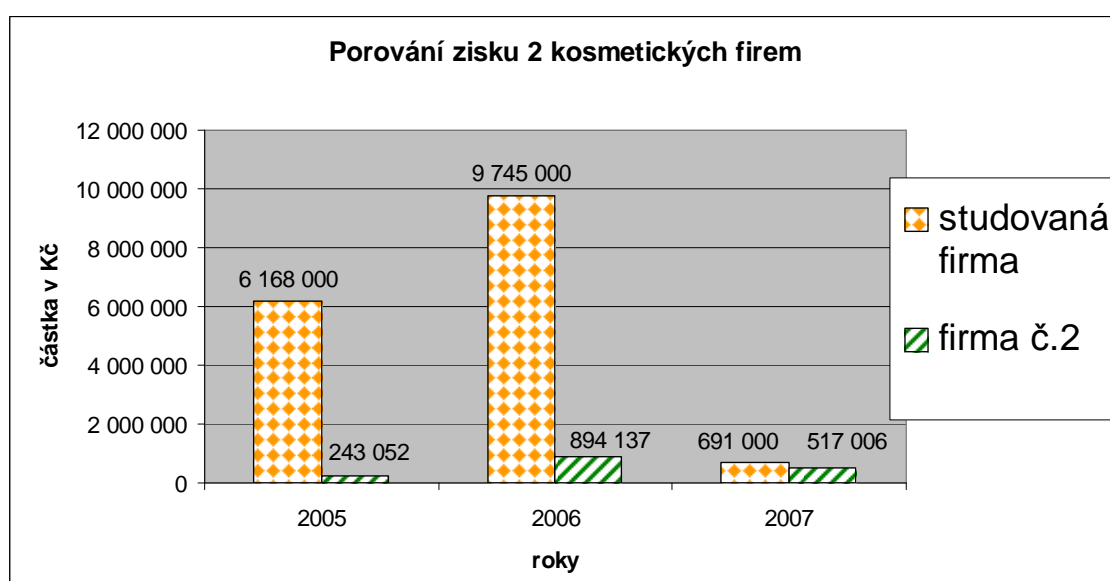
Na grafu můžeme vidět jakých výsledků firma dosahovala v letech 1996 až 2007. Hlavním kritériem pro zhodnocení je hospodářský výsledek v Kč. V počátcích podnikání si firma vedla dobře, zisky byly menší. Velký propad byl zaznamenán v roce 2001, kdy firma vykazovala ztrátu skoro 30 mil. Kč. Vysvětlení je jednoduché. V tomto roce firma začala certifikovat své výrobky, což je proces finančně velmi náročný. Obdobný stav nastal ještě v roce 2008, kde vidíme ztrátu asi 11 mil. Kč. Negativní vliv měla určitě světová finanční krize, která v Evropě nastala právě v letech 2007 - 2008. To bylo možná důvodem, proč firma musela zrušit z důvodu malé návštěvnosti, některé ze svých obchodů v ČR. Příkladem je

pobočka firmy v obchodním centru Letňany, kterou už zde nenajdeme. V loňském roce nastalo opět zlepšení a firma vykazovala zisk 380 tisíc Kč.

Pro lepší zhodnocení postavení firmy na trhu můžeme porovnat několik firem na českém trhu, které se také zabývají výrobou biokosmetiky a vlastní certifikát CPK. Jsou jimi např. firma Nobilis Tilia s.r.o., Syncare Plus s.r.o. nebo M+H Míča a Harašta s.r.o.

Na grafu je porovnána studovaná firma a jedna z výše zmíněných firem. Rozhodujícím kritériem při hodnocení je hospodářský výsledek v Kč za rok 2005 až 2007.

Graf 2 – Porovnání zisku 2 kosmetických firem

Zdroj: autorka

Můžeme konstatovat, že studovaná firma vykazovala mnohem větší zisk v prvních dvou letech než její konkurent. V roce 2007 se zisk studované firmy propadl o více než 9 mil. Kč a byl srovnatelný se ziskem firmy č.2. Jak jsem již napsala, příčinou byla nejspíše nastupující celosvětová finanční krize.

10.2 Výrobní sortiment

Můžeme jej rozdělit do několika kategorií.

1. kategorie: mýdla
koupelová kosmetika - šampony, gely, oleje, soli a pěny
tělová kosmetika - mléka, lotiony, krémy
parfémy
2. kategorie: octy, oleje
čaje
marmelády, chutney, sirupy
3. kategorie: doplňkový sortiment – suché rostliny, svíčky, sklo, dřevo

Základem sortimentu je jednak přírodní kosmetika, na kterou neexistují žádné normy, dle kterých by se firma musela řídit při výrobě. Suroviny jsou pěstovány se zásadami ekologického zemědělství, ale konzervovace probíhá pomocí syntetických konzervantů, jako jsou parabeny. Výrobky s označením CPK jsou poměrně novou záležitostí. Sama firma se přitom podílela na utváření bodů v certifikátech. Certifikáty CPK schvaluje pro firmu organizace KEZ se sídlem v Chrudimi. Výrobky, které měly být označeny certifikáty, musela firma přihlásit, a zaplatit příslušné poplatky. Certifikátem CPK je prozatím označeno asi 100 výrobků. Jedná se především o rostlinná mýdla, tělové a masážní oleje, koupelové soli a přísady do koupelí, oleje a balzámy na rty, pleťové vody, esenciální oleje a jejich směsi. Největší novinou je pak řada mýdel z bambuckého másla a masek z bahna Mrtvého moře bez konzervačních látek označená CPK Bio. Na všech výrobcích nalezneme značku CPK či CPK Bio.

Firma se nejvíce specializuje z kosmetických výrobků na výrobu rostlinných mýdel. V poslední době začala nabízet i bio mýdla. Jsou to kvalitní, čistě přírodní produkty a jejich výroba se stále zdokonaluje. Každé je označené pečetí a zabalené do speciálního sáčku, který ho uchovává v čerstvém stavu. Všechny druhy bio mýdel jsou vhodné i pro citlivou či narušenou pleť. Pro velmi citlivou pleť se doporučuje používat mýdlo označené jako dětské. Novinkou je přidávání bambuckého másla do receptur, u pěti druhů mýdel, které je známé pro své zklidňující a obnovující účinky. Nyní si uvedeme jednoho zástupce bio mýdel a jeho účinky.

Bio mýdlo s bambuckým máslem a moringa olejem

Účinek bambuckého másla zesiluje olej ze semen východoafrického stromu moringa. Tento olej je bohatý na kyselinu olejovou a má silné hydratační, čistící a vyživující vlastnosti. Obsahuje vysoké množství antioxidantních složek, které mají ochranný účinek. Příjemnou vůni způsobuje směs z osvěžujícího esenciálního oleje koriandru, fenyklu a frankincence.

11 Analýza surovin

Certifikovaný výrobek je tvořen několika složkami:

- olejové a voskové složky - čisté rostlinné oleje (jojobový, mandlový, sójový, avokádový) a vosky (včelí, karnaubský),
- voda - rostlinné esence extrahované vodou a přírodním alkoholem,
- emulgátory na bázi rostlinného glycerinu (vyroben z rostlinného oleje) a přírodních mastných kyselin (např. kokosového oleje), lanolin,
- vonné a aromatické látky - směsi čistých éterických olejů pro přirozenou vůni, přírodní aroma (např. vanilka), rostlinné, ovocné či mátové aroma,
- konzervační látky - přírodní nedenaturovaný alkohol ve velmi malém množství, koncentrované nezředěné suroviny např. tenzidy v optimální koncentraci, mořská sůl, rostlinné a bylinné výtažky,
- barviva - barevné pigmenty z minerálů, zemní pigmenty (oxid železitý), karmín, rostlinné výtažky,
- účinné látky - rostlinné výtažky, přírodní účinné látky (ceramidy, lipozomy), rostlinný glycerin, kyselina mléčná,
- ochranné UV filtry - čistě přírodní minerální pigmenty (oxid titaničitý).

Mezi dvě velmi podstatné látky, které jsou při výrobě často používány, patří rostlinné a esenciální oleje.

Esenciální olej (éterický) znamená nejčistší, nejpřírodnější výtažek z rostliny. Je to těkavá vonná látka, která nahrazuje parfém. Neslouží jen jako vůně, ale zároveň ovlivňuje celý organismus, působí na psychiku a zvláčňuje pokožku. Vyvolává v našem těle dlouhodobě příznivé impulsy. Pomocí esenciálních olejů posílíme imunitu a preventivně tak zamezíme vzniku některých onemocnění. Jedná se o látky koncentrované, jedna lahvička tedy obsahuje látky z několika set až tisíce kilogramů rostlin a množství oleje jen 1 - 1,5 %. Při výběru olejů spoléháme hlavně na to, co nám voní. Vůně esenciálních olejů na nás může působit celý den. V místnosti, kde pohlcuje pachy, při koupeli, masáži, k potírání pokožky, inhalaci i během spánku. Obecnou zásadou je vyvarovat se vysokých koncentrací a přečíst si účinky jednotlivých silic. Při každém použití musíme olej zředit v nosném rostlinném oleji, tuku, alkoholu, vinném octu, medu či mléce s vysokým obsahem tuku. Pak žádná vážná rizika nehrozí.

Rostlinné oleje mají mnoho předností, jak při použití zevně na pokožku, tak vnitřně. Zevní užití má účinek promašťující a ochranný. Oleje chrání pokožku před nepříznivými vlivy počasí a zejména slunečního záření a mrazu. Dostanou se až do nejhlubších vrstev pokožky a jsou tedy nosiči pro éterické oleje. Především krémy jsou založeny na rostlinných olejích. Účinky rostlin, ze kterých

jsou oleje vyráběny jsou různé ale navzájem se prolínají. Zástupci jsou olej avokádový, ricinový, jojobový, kokosový, konopný, mandlový. Je jich opravdu mnoho. V potravinářství je dobře známý panenský olivový olej, jehož konzumace zlepšuje celkový zdravotní stav. Přírodní oleje lisované za studena jsou při výrobě biokosmetiky podmínkou, bohužel v kosmetickém průmyslu celkově se používají minimálně.

Základem většiny olejů nebo krémů dostupných na trhu jsou spíše oleje minerální, vyrobené z ropy. Takto získané oleje nemají téměř žádný obsah cenných látek a dokonce se přidávají i do dětské kosmetiky. Další jsou oleje rafinované, vyráběné za vysokých teplot, čímž ztratí většinu cenných látek i vitamínů. Jejich účinek je tedy minimální.

Olej minerální se nevstřebává, přilne k pokožce a tudíž zanechává pocit mastnoty, ucpává póry a pokožka nedýchá. Neobsahuje vitamíny a minerály. Obsah bioaktivních látek a nenasycených mastných kyselin je nulový. Rafinovaný se vstřebává, ale velmi pomalu. Obsahuje pouze malé množství vitamínů, minerálů a bioaktivních látek. Olej lisovaný za studena se vstřebává rychle, neucpává póry, prostupuje do hloubky a snadněji tak přenáší účinné látky. Díky metodě získání obsahuje vitamíny a minerály v přirozené formě. Má nejvyšší obsah látek, které jsou příbuzné tukům v lidském organismu.

11.1 Získávání surovin

Co přírodní podmínky dovolí, vypěstuje si firma sama. Týká se to hlavně bylin a rostlin, ze kterých se vyrábí extrakty výluhem za studena v roztoku. Obsah extraktu ve výrobcích se pohybuje maximálně mezi 3 až 4 %. Esenciální oleje jsou ze 100 % dováženy, protože postup jejich získávání je velmi náročný. Nakupují se v čisté formě. Pokud je potřeba, je možné z nich některé látky odstranit. Problémem u esenciálních olejů je, že jejich kvalita a vůně velmi závisí na sklizni. Je to podobné jako s vínem, také se každý rok nepodaří vypěstovat víno stejně chuti a vůně. Může se tedy stát, že dva výrobky stejného druhu nemusí mít úplně totožnou vůni.

Dovážet se musí také některé extrakty a jiné suroviny. Patří mezi ně i extrakt z heřmánku. Nově se dováží bahno, které obsahuje esenciální olej Zanthoxylum, a to až z Nepálu. Dealery surovin si firma pečlivě vybírá. Jsou jich tisíce a pocházejí z různých zemí po celém světě. Speciálně esenciální oleje dodávají 3 – 4 evropské firmy.

12 Pěstování rostlinného materiálu

Největší důraz dává firma na kvalitu surovin, což je typický rys ekologického zemědělství. Podnik disponuje plochou 34 ha, evidovanou v ekologickém zemědělství, ze které 3 ha slouží pro pěstování rostlin, bylin a koření. Na této ploše se pěstují hlavně víceleté rostliny s životností 5 až 15 let. Po uplynutí této doby se obnovují. Největší zastoupení má rostlina zvaná Rakytník, a to 2 ha, následuje Levandule s 30 ary produkční plochy a pak ostatní, tradiční byliny západní medicíny - Meduňka lékařská, Rozmarýna lékařská, Měsíček lékařský, Šalvěj divotvorná. Celkem tu roste až 1000 různých druhů rostlin a bylin. Dále je plocha využita pro zeleninovou zahradu, kde je pěstováno asi 100 druhů zeleniny, většinou starých odrůd. Za zmínku stojí především rajčata, kterých podnik vlastní 200 druhů. Ze zeleniny se vyrábí nejen potravinářské výrobky, ale louhují se z nich i výtahy do kosmetických výrobků. Nejznámější je právě extrakt z rajčete či mrkve přidávaný do krémů. Z ovoce se nejvíce pěstují staré odrůdy jablek - na 1 ha, jabloně, třešně a slivoně, Černý bez, jahody jako přísada do mýdel. Menší část plochy zabírá chov hospodářských zvířat a včel, důležitých pro opylení pěstovaných rostlin a stromů a pro produkci medu, mateří kašičky a vosku přidávaných do kosmetiky. Lán pole slouží pro pěstování obilí. Zde se provádí klasická podmítka, orba, mlácení a sklizeň. Na ostatních plochách nikoliv. Potřeba jsou volné zahrady, protože na zahrádkách je vše pěstováno pouze organicky. Ročně firma vyrobí a spotřebuje asi 100 tun kompostu a zelené hmoty. K těmto účelům se pěstuje vojtěška a jetel. Každoročně jsou vysévány také některé druhy medonosných rostlin. Ostatní plochu tvoří klášterní, orientální a bílá zahrada, travnaté plochy využívané k rekreaci a další místa. Nyní budou popsány dvě z rostlin, které zabírají nejvíce plochy pro pěstování a jsou velmi oblíbené. Hned si dozvíme proč. Za zmínku stojí také jeden známý strom, typický pro naši zem, který má firma ve svých zahradách.

Rakytník řešetlákový (*Hyppophae rhamnoides*)

Jedná se o malý stromek dosahující výšky 6 metrů a kvetoucí na jaře žlutými květy. Je to rostlina velmi odolná pocházející ze severní oblasti Asie a Evropy. Dobře snáší písčitou půdu a nepříznivé vlivy počasí, jako je velké sucho, silný vítr i zasolení. O Rakytníku se mluví jako o rostlině budoucnosti. Získávají se z něj plody s vysokým obsahem vitamínu C. Stonky, listy a kořeny poskytují žluté barvivo. Rakytník má biostimulační účinky, výrazně podporuje imunitní systém. Zmírňuje různá kožní onemocnění včetně akné, umí tlumit bolest a rakytníkové masti regenerují tkáň zejména při omrzlinách a popáleninách. Z této obdivuhodné rostlinky připravuje firma komplexní řadu kosmetiky.

Levandule lékařská (*Lavandula angustifolia*)

Léčivá a aromatická rostlina, která se liší barvou i vzrůstem. Je symbolem čistoty. Obsahuje mnoho léčivých substancí - silic, kyselinu rozmarýnovou s

protizánětlivými účinky, kumariny a flavonoidy. Odolává výborně mrazu, vydrží do teplot – 28 stupňů. Výtažky z levandule se používají pro její osvěžující a regenerační účinky nejen v kosmetickém průmyslu ale i ve farmacii.

Lípa srdčitá (*Tilia Cordata* Mill.)

Národní symbol České republiky je medonosným stromem, jehož květy mají léčivé účinky. Lipový květ obsahuje celou řadu důležitých látek: sliz, flavonové glykosidy, třísloviny, silice a látky podobné vitamínu E. Používá se jak vnitřně, nejčastěji ve formě čaje, tak zevně. Květ dávají tři druhy lípy - lípa malolistá, lípa velkolistá a lípa obecná. Jiné lípy jsou pro sběr nevhodné. Lipový květ je součástí bylinných směsí, nejčastěji v kombinaci s Heřmánkem, Černým bezem, listem Maliníku nebo květem Tužebníku.

12.1 Ochrana rostlin

Pro ochranu rostlin jsou aplikovány pouze prostředky ekologického pěstování. Nesmí se používat průmyslová hnojiva, chemické postřiky a stimulanty. Zakázáno je např. vápnění nebo používání modré skalice. Přírodních přípravků rostlinného a živočišného původu, povolených pro ochranu rostlin v ČR, není mnoho oproti těm chemickým. Patří mezi ně např. Bioton (olej) či Bijan (fungicid) používaný na růže, rajčata nebo rybíz. K regulaci škůdců se používají přípravky na bázi mikroorganismů. Přímo na aromatické a léčivé rostliny se aplikuje tzv. Contans WG fungicid (biopreparát), na ovocné dřeviny Biolaagens-TP (predátor). Na okrasné dřeviny a rostliny je z chemických přípravků povolen např. Neudosan AF (insekticid, akaricid).

Seznam přípravků povolených v ekologickém zemědělství, který je každému přístupný, uvádí kontrolní organizace KEZ na svém serveru.

13 Technologie zpracování surovin

Lisování rostlinných olejů za studena

Jedná se o nejstarší a nejšetrnější mechanický způsob obvyklý při výrobě biokosmetiky. Pro výrobu se vybírají neponičené plody a semena, která se pročistí a olej se z nich vylisuje. Olej se získá pouze mechanickými postupy bez tepelného ohřevu, který většinou vede k nežádoucím změnám charakteru oleje. Olej se čistí promýváním vodou, usazováním, filtrováním a odstředováním. Díky této proceduře zůstávají zachovány cenné složky oleje, především vitamíny, minerální látky a mastné kyseliny – kyselina linolová, pro lidské tělo velmi cenná, protože ji nedokáže samo vyrobit. Jedinou nevýhodou této metody je nízká výtěžnost oleje. Především kvůli tomu jsou oleje lisované za studena dražší. Vyšší cena je však vyvážena vysokou kvalitou.

Existují i další způsoby lisování oleje, a to za tepla, hydraulicky za velmi nízkých teplot nebo pomocí chemických rozpouštědel. Ani jeden z těchto způsobů není tak šetrný jako lisování za studena.

Výroba esenciálních olejů

Prastarou metodou, používanou nejspíše již za dob starověku je destilace. Dříve byla využívána hlavně k výrobě destilovaných vod a aromatické oleje byly pouze vedlejším produktem. Termín „esenciální olej“ pochází už z 15. století. Firma vlastní funkční model destilačního přístroje, který je běžným typem používaným v Evropě za dob renesance a je symbolem firmy. Princip přístroje je velice jednoduchý. Základem je zahřívání rostlin ponořených ve vodě. Aromatické oleje (silice) stoupají do měděné kopule, odkud jsou odváděny trubicí, a následně kondenzují ve spirále ponořené ve vodě. Ta ústí do skleněné nádoby, ve které se olej separuje a vznikne rozhraní olej-voda. Bohužel tato metoda není dostatečně efektivní, protože při ní dochází ke znehodnocení některých složek esenciálního oleje, které jsou běžně přítomny v olejích získávaných současnými metodami. Tento destilační přístroj je spíše ukázkou výroby esenciálních olejů používaných v kosmetice a lékařství přibližně před 500 lety.

Nejmodernějším způsobem výroby esenciálních olejů je extrakce pomocí kapalného oxidu uhličitého. Kvalita oleje při tomto způsobu získání je srovnatelná s destilační metodou. Při extrakce se pracuje při teplotě 40 °C a v oleji nezůstává žádné zbytkové rozpouštědlo, protože oxid uhličitý je za normálních tlaků a teplot plynem. Tento způsob, ač to tak možná nevypadá je složitý. Firma jej nepoužívá a nechává si oleje ze 100 % dovážet.

Výroba extraktů (tinktur)

Extrakty se vyrábějí naložením rostlin do směsi alkoholu a vody. Alkohol působí při vyluhování účinných složek rostlin a také jako konzervant. To je jedním z důvodů, proč tinktury vydrží poměrně dlouhou dobu. Tekutinu tvoří z 25 % alkohol a ze 75 % voda. Některé pryskyřičnaté byliny vyžadují množství

alkoholu až 45%. Dále se liší poměry tekutiny a rostlin. Mohou být 1:3, 1:4 nebo 1:5. Všechny tinktury jsou vyráběny „za studena“ z čerstvých rostlin, s použitím jemného potravinového kvasného lihu. Následně se provede laboratorní analýza, která zajišťuje vysokou kvalitu vyrobené tinktury.

Tinktury se uchovávají v dobře uzavřených lahvičkách, v temnu, v teplotě do 25 °C. Doba spotřeby je 2 roky. Jelikož se jedná o potravinu určenou pro zvláštní výživu, určenou výhradně dospělým osobám, je nutností dodržet doporučené dávkování. Podávání tinktur vyrobených z alkoholu běžným způsobem by se měli vyhnout těhotné ženy, lidé se záněty jater a žaludku, děti a vyléčení alkoholici. Pro ně je doporučen následující postup. Přidat malé množství (25-50 ml) téměř vroucí vody do dávky tinktury (obvykle 5 ml) a nechat roztok zchladnout. Většina alkoholu se odpaří a dávka bude neškodná.

Mezi nejoblíbenější tinktury firmy patří Echinacea, Třezalka tečkovaná a Kozlík lékařský.

Echinacea tinktura (*Echinacea Angustifolia*)

Potřeba alkoholu 45% a poměr tekutiny a rostliny 1:5. Rostlina pochází původem ze Spojených států amerických, kde ji starověcí Siouxové využívali pro její léčivé účinky. Příznivě ovlivňuje odolnost lidského organismu, pomáhá chránit před nachlazením, zlepšuje zdravotní stav při rekonvalescenci.

Třezalka tečkovaná (*Hypericum perforatum*)

Potřeba alkoholu 35% a poměr tekutiny a rostliny 1:3. Žlutě kvetoucí rostlina původně pochází z mírných pásem Evropy a západní Asie. Dnes se pěstuje po celém světě. Třezalka má celkově pozitivní vliv na lidský organismus. Naproti tomu ale snižuje hladiny celé řady léčivých přípravků a zpomaluje jejich působení. Snižuje účinnost přípravků při léčbě epilepsie, astmatu nebo účinnost antikoncepčních přípravků.

Kozlík lékařský (*Valeriana Officinalis*)

Potřeba alkoholu 45% a poměr tekutiny a rostliny 1:3. Už dříve se Kozlík používal pro zlepšení trávení a celkové zklidnění organismu. Je jednou z nejpobulárnějších rostlin používaných při nervových chorobách úzkosti a nespavosti. Obsahuje tzv. valepotriáty a terpenické látky, které mají sedativní účinky. Extrakt z rostliny příznivě působí při léčbě nespavosti. Podporuje spánek bez nepříjemných vedlejších účinků. Snižuje dobu usínání a zlepšuje kvalitu spánku. Působí proti strachu, depresi a křečím. Snižuje krevní tlak a má mírně analgetické účinky, tedy snižuje bolest.

14 Výroba konečného produktu

Celkové množství vstupů do firmy se pohybuje kolem 5 tisíc a jeden výrobek tvoří 50 až 60 součástí. To vše vyžaduje organizaci. Na jednom výrobku se podílí mnoho lidí. Všechny úkony od pěstování v zahradách, až po činnosti ve výrobních jsou provázané.

Firma vlastní jednu moderní výrobní halu a pouze zde probíhá výroba. Vše je odděleno, podle činnosti, která se na daném místě provádí. Při výrobě převládá ruční práce a pak práce na strojích. Nutností je školení zaměstnanců ze zákona, které provádí externisté. Týká se bezpečnosti práce, požární ochrany, práce na strojích. Pracovníci podpisem stvrzují, že byli proškoleni.

Hala zahrnuje prostory pro balení potravin, výrobu bylin a čajů, koření, bylinných olejů a octů, výrobu mýdel, ostatních nekosmetických a nepotravinářských výrobků, sklady na sušené a exotické rostliny a přírodní materiály. V přízemí najdeme předpřípravnu, sklad materiálu pro výrobu, výrobu mýdel, místnost na vážení a měření, kde se suroviny předehejí a míchají, než vznikne hmota. Další místnost slouží pro plnění tub strojem, kde se nachází plnička např. na šampony, krémy. Nakonec je tu prostor na zpracování extraktů, kde se nachází sudy o obsahu 200 litrů, ve kterých se louhují extrakty. Proces louhování probíhá za studena a trvá minimálně 3 týdny. Následuje lisování či odstředování. Rostlinné zbytky, např. z vylouhování, mají z 99 % využití pro kompostování zahrad a výrobních ploch. Zbylé procento se likviduje speciálně.

V další fázi výrobky vyjedou výtahem do patra i s produkčním listem, jsou polepeny a zabaleny do krabice, na kterou se nalepí čárový kód a přidá podpis zaměstnance, který za výrobek zodpovídá. Je dokladem toho, že výrobek odpovídá slibované kvalitě.

Samotné technologie používané při výrobě konečných produktů jsou v podstatě velmi jednoduché. Rozdíl mezi velkými a malými kosmetickými firmami je pouze v tom, že stroje na výrobu ve velkém podniku bývají mnohonásobně větší. Princip výroby zůstává stejný. Většina strojů, které firma vlastní, dokáže vyrobit najednou množství 50 až 200 ks a jeden vyrobí až 1000 ks.

Klasickou technologií je proces vaření. Hlavním činitelem je teplota a čas. Jedná se o proces, který by člověk zvládl i doma ve své kuchyni. Smíchají se potřebné suroviny, pak se provádí chemické procesy (destilace, odstředování). Šlehání probíhá vždy za tepla.

V recepturách na výrobu mýdla jsou používány vybrané oleje a tuky, bio kokosové a palmové rostlinné oleje a čisté esenciální oleje. Mýdla neobsahují živočišný tuk. Výroba probíhá dvěma způsoby. První způsob znamená že se mýdlo tzv. vaří. Kotel na výrobu mýdla je totožný s tím, který se používá ve školních jídelnách na vaření polévky. Surovinou jsou vločky z olejů. Hmota se nalije do forem, nechá se jeden den tuhnout při pokojové teplotě, nechladí se. Pak se krájí a balí. U druhého způsobu se vločky smíchají s dalšími surovinami a

několikrát se proženou speciálním strojem, než vznikne požadovaná konzistence. Lijí se do forem různých tvarů a velikostí. Pak se vyklápí.

14.1 Kontrola

Všechny kosmetické prostředky podléhají na území Evropských společenství stejným zákonům. Směrnice Rady 76/768/EHS je základním zákonem. Kosmetický prostředek je přípravek definovaný Zákonem č. 258/2000 Sb. o ochraně veřejného zdraví a rozšiřující Vyhlášky 26/2001 Sb. v platném znění a určený pro péči o zdravou kůži.

Kosmetika náleží do předmětů běžného užívání (PBU). Kosmetické prostředky kontroluje Česká obchodní inspekce a orgány ochrany veřejného zdraví, tedy hygienické stanice. U výrobce, dovozce nebo distributora kosmetiky se kontroluje, zda jsou splněny hygienické podmínky výroby a náležitosti pro uvedení kosmetiky. Hygiena rozděluje výrobu v kosmetice na špinavou - vstupující suroviny a čistou - zabalené výrobky. Sekce musí být řádně odděleny. Hygiena odebere 4 až 5 vzorků a provede atestace. Hodnotí se bezpečnost, mikrobiální a fyzikálně chemická jakost, kožní snášenlivost. Prohlášení o shodě není jež na kosmetiku vydáváno, bylo zrušeno. Díky tomu, že při nákupu již firmy nemusejí nakupujícímu dodávat žádném písemné podklady, je nezbytné, aby proběhla kontrola, zda jsou texty uvedeny v českém jazyce, jestli je uvedeno složení (INCI), návod k použití, objem nebo obsah výrobku, jméno výrobce, dovozce nebo distributora a doba spotřeby.

Kontrolu výrobních postupů pak provádí organizace KEZ Chrudim. U kosmetických výrobků probíhá řádná kontrola nejméně jednou ročně. U biopotravin je kontrola rozdělena na dvě části. Kontrolní orgán prověřuje nejprve postupy pěstování a následně konečný produkt.

14.2 Konzervace

Konzervace je alfou a omegou kosmetiky. Jde především o proces, díky němuž se biokosmetika odlišuje od té konvenční. Firma používá dva typy konzervace. Přírodní kosmetika se konzervuje klasickým způsobem, nejčastěji pomocí parabenů. Kosmetika s certifikáty CPK a CPK Bio vyžaduje přírodní konzervanty. Patří mezi ně kyselina citronová, benzoová, salicylová. Jsou to stejné konzervanty používané při konzervaci biopotravin. Když to shrneme, firma konzervuje přírodní kosmetiku synteticky a CPK výrobky pouze přírodními způsoby. Majitelé firmy nejsou zastánci používání výhradně přírodních konzervantů. Na klasické konzervaci neshledávají nic špatného a rozhodně ji chtějí dále používat.

Certifikované bio kosmetické přípravky smí obsahovat pouze přírodní nebo přírodně analogické konzervační látky, které musí být schváleny některou z

kontrolních organizací. Ve složení výrobku na etiketě se konzervanty často skrývají pod slovem parfem, což může být poněkud matoucí. Neoznačují klasický parfém, ale přírodní konzervační látku, a vedle toho jsou charakteristické typickou vůní. Většina těchto látek je odvozena od silic. Označení parfem bylo těmto látkám přiděleno mezinárodním kosmetickým názvoslovím (INCI) a jeho použití vyžaduje zákon.

Konzervační látka je chemická látka, která brání množení mikroorganismů - virů, bakterií, plísní nebo kvasinek. Typy konzervačních látek jsou tedy tři. Syntetické se v přírodě nevyskytují v přirozeném stavu. Přírodně analogické se vyskytují jako součást látkového složení živých organismů, ale dají se vyrobit i synteticky. Přírodní jsou součástí látkového složení rostlin.

Nejrozšířenější skupinou jsou syntetické konzervační látky. Hodně firem se v posledních letech navrácí k parabenům, a to i při výrobě léčiv. Na rozdíl od jiných syntetických konzervačních látek nezpůsobují tolik alergických reakcí. Moderní směsi parabenů (Euxyl K 300 - methyl, etyl, propyl, butyl, isobutylparaben) jsou zárukou účinnosti a spolehlivosti. Jako náhrada parabenů se v minulosti uvažovaly Izothiazolinony, bohužel také dráždí pokožku a navíc se přidávají do čisticích prostředků pro mytí podlah nebo nádobí. Quaternium-15 má velmi dobré antimikrobiální účinky, ale patří mezi nejsilnější alergeny. Imidazolidinylová urea opět hrozí rizikem alergií. Navíc uvolňuje formaldehyd, který je jedovatý. Z dalších konzervačních látek se využívají například: triklokarban, triklosan, benzylalkohol, chlorhexidin, 3-jodopropynyl-Nbutylkarbamát.

V přírodě se nachází mnoho látek s antimikrobiálními účinky, například jedy strychnin či nikotin obsažené v bylinách. Pro použití přírodní látky v kosmetickém přípravku musí platit určité podmínky. Nejdůležitější z nich je bezpečnost, dále rozsáhlá účinnost, nízké dávkování, a to do jakého obalu je přípravek naplněn. Právě v tom se kosmetické firmy odlišují. Účinné látky z esenciálních silic jsou také výbornými přírodními konzervačními prostředky, ale na druhou stranu obsahují řadu alergenů. Přírodní konzervanty jsou zpravidla dobře odbouratelné v životním prostředí. Znamé obchodní značky jsou například Naticide, Dermosoft, Neopein.

Existují 3 postupy při konzervování, a to fyzikální, kdy působí teplo, záření nebo tlak. Chemický a biologický, při kterých jsou přítomny neškodné mikroorganismy, které brání růstu choroboplodných zárodků.

Většina kosmetických prostředků musí být konzervována. Pokud by tomu tak nebylo, přípravek (krém) aplikovaný na kůži by byl výbornou živnou půdou pro mikroorganismy. Riziko zdravotních problémů, který by hrozilo je větší než možná reakce pokožky na konzervační látky. Všechny kosmetické prostředky pro dlouhodobou spotřebu obsahují látky, které brání růstu mikroorganismů. Tyto látky představují ochranu zdraví spotřebitele.

Jednou z přírodních konzervačních látek je etanol melasový, který má oproti jiným zvláštní postavení. Vyrábí se v České republice zkvašením cukerného

roztoku z brambor. Etanol má mnoho kladných vlastností: dobré antimikrobiální účinky, udržuje čistotu prostředku, je nosič aktivních látek. Je tu ale jeden háček. Jako samostatný konzervační prostředek působí od koncentrací ke 20%. To je množství, které může při pravidelném užívání dráždit pokožku.

Obecně lze říci, že méně konzervačních látek může být v kosmetických přípravcích v tubách, jelikož je zde omezena možnost kontaktu s prsty. Existují dokonce kosmetické prostředky, které není nutné konzervovat. Zprvce jsou to parfémy, dále deodoranty a spreje na vlasy. Přesto tyto výrobky způsobují alergické a dráždivé reakce v důsledku přítomnosti jiných složek, které obsahují. Například parfémové alergeny, antiperspirační látky, tužící, kondicionační a fixační látky. Dalším případem jsou některé přípravky práškové konzistence, které se ředí vodou. Do této skupiny spadají obličejové a tělové masky. Tyto přípravky jsou oprostěny od jakýchkoliv konzervačních látek.

14.3 Testování

U konečných produktů se posuzuje vizuální stránka – barva, vůně, vzhled, tvar. Firma nedisponuje laboratoří pro výzkum účinnosti kosmetiky. Ty mají spíše větší kosmetické společnosti. Základním úkolem přípravků je splňovat svůj účel, tedy to, proč byly vyrobeny. Zda je kosmetický přípravek účinný vyplývá spíše z teoretického výzkumu. Např. je známo, že sůl z Mrtvého moře blahodárně působí na kožní onemocnění. Nebo výtažek z mrkve zvláčňuje pokožku a přidává se proto do pleťových krémů. V žádném případě kosmetika neléčí kožní problémy, jen umožňuje lépe s nimi žít.

Výrobky se testují na zaměstnancích, samozřejmě dobrovolně. Provádí se např. testy krémů na UV světlo. Přípravek se nanese na předloktí a ozáří se. Zaměstnanci na základě vyzkoušení přípravku vyplní formulář, kde ohodnotí výrobek škálou od 1 do 5 a připojí vlastní ohodnocení. Je nutné brát v úvahu, že každý člověk reaguje různě. Co vyhovuje jednomu, nemusí vyhovovat druhému. Opatrní by měli být lidé s citlivou pleť, kteří mohou negativně reagovat na přípravky s velkým podílem rostlinných složek.

14.4 Obal

Obalové materiály by měly být neprůhledné, patří mezi ně tmavé sklo, dřevo, hliník, plasty a železo na uzávěry. Plasty se běžné používají pro přírodní kosmetiku a pro tu s označením CPK jsou povoleny jen některé druhy. V žádném případě to není PVC. Plasty musí být 100 % rozložitelné. Nejběžněji se používá sklo. Ovšem zabarvení skla do čiré, hnědé, modré či zelené umožňuje viditelnému světlu procházet skrz obal a neposkytuje tedy dostatečnou ochranu. Řešením je používání obalů z fialového skla, které blokuje průchod světla a tím zabraňuje znehodnocení uchovaného výrobku. Zároveň napomáhají konzervaci.

Jsou na 100 % recyklovatelné. Jejich vlastnosti jsou vědecky prokázány. Fialové sklo se používá k ochraně esencí, tinktur, přírodní kosmetiky, olejů i léčiv. Obaly firma odebírá od stovek jiných podniků. Sklo dodávají sklárny USO Brno, ruské, italské a další podniky. Hliníkové tuby dováží ze Slovenska, sklo na kosmetiku z Anglie. Společnost má registrovanou ochranu známku pro svůj název. Znamka platí pro Evropskou unii ale také pro země mimo unii.

14.5 Složení výrobků

Důležité je sledovat, na co je výrobek určen a číst etikety a především složení. INCI uvádí základní informace o výrobku a je povinné ho uvést na etiketě. Složení se liší typem výrobku. Např. šampony mají hodně vody, a to ze 40 až 50 procent, následuje rostlinný olej. Ze složení nepoznáme jestli výrobek obsahuje olej, máslo nebo jen výtazek z rostliny. Pokud bude například ve složení výrobku uvedena levandule, znamená to, že je obsažena buď v podobě rostlinného oleje nebo jen extraktu. Která ze dvou možností je správná se ale nedozvíme. Identifikaci daných látek uvedených ve složení mnohdy znesnadňují latinské názvy.

Kvalitní a skutečně přírodní produkty nesmí obsahovat již zmíněné minerální oleje (paraffinum liquidum), syntetické konzervanty (methylparaben, ethylparaben, propylparaben, butylparaben a jiné), syntetické vonné látky a barviva. Koupelnová kosmetika, kromě výše uvedeného, by neměla být tvořena z velké části: vodou a produkty tenzidové chemie (Disodium Laureth Sulfosuccinate, Cocoamidopropyl Betaine, Sodium Laureth Sulfate, Amonium Lauryl Sulfate). Přírodní produkty poznáme i podle kratší doby trvanlivosti než jakou mají výrobky obohacené syntetickými konzervanty.

U olejů sledujeme především jeho barvu a hustotu. Oleje lisované za studena jsou tmavší, do zlata a hustší než rafinované oleje. Některé mohou mít charakteristické zbarvení – do oranžova, zelena, hněda nebo červenohněda. Olej hodně tekutý, spíše světlé barvy signalizuje, že se jedná o typ rafinovaný. Rozdíl mezi máslem a rostlinným olejem je jen ve skupenství, máslo je tuhé a nikdy ho nepřeměníme na kapalinu, kdežto olej je kapalina. V podstatě jsou obě formy to samé. Máslo se vyskytuje pod názvem shea, coco butter a olej např. jako Prunus Armeniaca Kernel Oil, tedy meruňkový olej.

Nyní si uvedeme složení výrobku klasického a výrobku s označením CPK bio. Jedná se o pleťový krém.

Složení biopřípravku v INCI: Aqua, Caprylic/Capric Triglyceride, Prunus Armeniaca Kernel Oil (BIO), Methyl Glucose Sesquistearate, Glyceryl Stearate, Glycerin, Cetyl Alcohol, Pinus pinaster extract, Panthenol, Tocopheryl Acetate, Bisabolol, Xanthan Gum, Retinyl Palmitate, Parfum

Složení konvenčního přípravku: aqua, petrolatum, paraffinum liquidum, ceresin, polyglyceryl 3 diisostearate, hydrogenated mycrocrystalline wax, glycerin, glycerol oleate, tricitum Bulhare, tocopheryl acetate, magnesium sulfate, cetearyl alcohol, profumo, diazolidinyl urea, propylparaben, sloha isomethyl ionone, amyl cinnamal, benzyl alcohol, benzyl benzoate, citronellol, coumarin, eugenik, geraniol, hydroxycitronellal, linalool.

Podtržené názvy jsou složky, které bychom u biokosmetiky neměli nikdy najít. Existuje jich velmi mnoho.

14.6 Cena

Cena biokosmetiky je vysoká, což je určitě nevýhodou. Ale je nutné vědět, proč tomu tak je. V prvním případě se při výrobě kosmetiky pečlivě pěstují a vybírají suroviny, výrobní procesy jsou nákladné a u malých společností se velká část úkonů provádí ručně. Výrobní cena je tak několikanásobně vyšší než u běžného výrobku. Dalším důvodem je finanční náročnost certifikace. Každý výrobek se certifikuje zvlášť za cenu několika tisíců korun. Firmy musí kromě složení hlídat i další věci - recyklovatelné obaly a ekologickou likvidaci odpadu, který vzniká při výrobě. Některé kosmetické firmy navíc podporují fair trade obchod při nákupu exotických složek produktů, např. esenciálních olejů. V České republice je zvykem, že se lidé snaží šetřit a koupí raději věc levnější než dražší a myslí si, jak ušetřili. Opak je ale pravdou. Za kvalitu si většinou musíme připlatit. Certifikovaná kosmetika je zárukou, že jsme peníze investovali správně. Tak jako u všech výrobků a služeb i biokosmetika se dá sehnat o něco levněji, a to na internetu. Lépe je hledat mezi výrobci domácími, kteří nemají výrobky tak drahé jako ti zahraniční, kde si musíme připlatit i za reklamu výrobku. Přesto kvalita produktů vyrobených v tuzemsku nebo v zahraničí je srovnatelná.

15 Závěr

Závěrem budou shrnuty všechny poznatky, ke kterým práce dospěla. Cílem bakalářské práce bylo přinést ucelený přehled o tématu biokosmetika.

Nejprve bylo definováno, jak poznáme biokosmetiku, popsány 2 způsoby, které používají výrobci při značení kosmetiky. Jedním z nich je certifikace. Byly vyjmenovány přínosy a nevýhody kosmetiky, a zjištěno, že nevýhody jsou oproti výhodám zanedbatelné. Ve prospěch biokosmetiky také svědčí uvedené rozdíly mezi produktem ekologickým a konvenčním, a na to navazující tabulka s výčtem nebezpečných látek, které běžně nacházíme v kosmetice konvenční.

Bylo rozebráno téma certifikace a zmíněny kritéria certifikátů. Sjednocení pravidel pro biokosmetiku se objevilo v kapitole s názvem Jednotný evropský standard. Kapitola Testování přinesla informace o tzv. Humánním kosmetickém standardu, kterým výrobci dokazují, že netestují na zvířatech. Metodologická část práce byla zakončena vysvětlením pojmu certifikace, ochrana rostlin v ekologickém zemědělství a popsáním průběhu kontroly společností KEZ.

Ve svých výsledcích práce uvádí poznatky získané studiem firmy. Cílem firmy je uzavření cyklu pěstitel - výrobce - prodejce. Dbá na tradiční principy pěstování a výroby kosmetiky, zpracovává vypěstovaný materiál z velké části v čerstvém stavu. Hlavním rysem jejich výrobků je přirozenost. Své produkty nechává certifikovat a certifikát CPK a CPK Bio vlastní asi 100 výrobků. Produkty jsou určeny téměř všem věkovým skupinám.

Za dobu svého působení firma ustála i velké zvraty, jako byla celosvětová finanční krize. Na trhu certifikované kosmetiky zaujímá dobré postavení. Důkazem je i porovnání zisků firmy s její konkurencí. Výrobní sortiment je rozdělen do několika kategorií. Podstatná je především kosmetika - mýdla, koupelová, tělová kosmetika a parfémy. Pro certifikaci bylo nutné výrobky přihlásit u organizace Kontrola ekologického zemědělství a zaplatit poplatky.

Významnou částí se stává analýza surovin, kde jsou vyjmenovány složky přípravku certifikovaného jako bio, u každého uveden zástupce a podrobněji rozepsány dvě velmi podstatné složky - esenciální a rostlinné oleje. Dále práce navazuje způsoby získávání surovin. Většinu firma sama vypěstuje, dováží esenciální oleje, jejichž výroba je příliš složitá. Největší důraz je kladen na kvalitu materiálu použitého při výrobě produktů. Rostlinný materiál je pěstován se zásadami ekologického zemědělství. V souvislosti s pěstováním se práce zmiňuje o ochraně rostlin. Popisuje, jaké typy přípravků nejsou povoleny a uvádí zástupce látek povolených pro ochranu rostlin v ekologickém zemědělství.

Další kapitolou je technologie zpracování surovin. Jsou zde vyjmenovány metody získávání rostlinných, esenciálních olejů a extraktů. U rostlinných olejů je zjednodušeně uvedena metoda lisování za studena. Esenciální oleje jsou vyráběny prastarou metodou destilace a metodou moderní - extrakcí oxidem uhličitým. U výroby extraktů je popsáno louhování, tedy naložení rostliny do

směsi alkoholu a vody (v určitém poměru). Popsány jsou 3 oblíbené rostlinky firmy, ze kterých se vyrábí extrakty.

Podstatnou částí práce je výroba konečného produktu. Procesy jsou založeny na jednoduchých principech. Jedním z nich je vaření, uvedené na výrobě mýdla. Suroviny jsou podrobeny kontrole, kterou mají na starosti hygienické stanice. Hodnotí se bezpečnost, mikrobiální a fyzikálně chemická jakost, kožní snášenlivost. Výrobek musí být konzervován. Firma přírodní kosmetiku konzervuje synteticky a kosmetiku certifikovanou pouze pomocí přírodních konzervantů. Je zmíněno, jaké konzervační látky získáváme z přírody - např. strychnin a nikotin, a že musí být většina přípravků konzervována především kvůli ochraně zdraví spotřebitelů. U konečného výrobku se testuje vizuální stránka a zkouší se např. test na UV ochranný filtr. Všechny testy probíhají dobrovolně na zaměstnancích.

Posledním, co dotváří výrobek, je obal. Jako obalové materiály práce uvádí - sklo, dřevo, hliník a plasty. Řeší se problematika obalu z hlediska dostatečné ochrany uchovaného obsahu. Nejlepším řešením se jeví používání tzv. fialového skla.

Konečný výrobek je polepen etiketou, na které se nachází složení (INCI). Zde je popsáno, jak důležité je číst složení a hlídat, jestli výrobek neobsahuje některou z dále uvedených složek. Pro názornou ukázkou je uvedeno složení bio přípravku a konvenčního a vyznačeno, které složky by neměly být v certifikovaných přípravcích. Nakonec je vysvětleno, že vyšší ceny způsobují pracné a zdlouhavé výrobní procesy, finanční náročnost certifikace a další faktory. Toto je celý proces vytváření certifikovaného produktu.

Nakonec budou uvedena doporučení firmě. Sortiment firmy je poměrně rozsáhlý a z mého pohledu dostačující. Myslím, že každý spotřebitel si vybere. Firmě bych tedy doporučila moc neexperimentovat a soustředit se spíše na výrobky, které si u spotřebitelů získaly svou oblibu a snažit se je co nejvíce zdokonalovat, vymýšlet nové obměny, přidávat nové ingredience. Zaměřila bych se na design výrobků, jejich praktičnost, tedy především co se týká obalu. Jako obalové materiály bych volila tzv. fialové sklo, hliník a některé plasty. Nedoporučuji dále používat číré sklo, které propouští příliš mnoho viditelného světla a znehodnocuje uchovaný produkt. Dále by se hodilo provést anketu ohledně výrobků, nebo přímo průzkum, který by napověděl, jakým směrem se má firma ubírat, a o jaké výrobky spotřebitelé jeví zájem nejvíce.

Vzhledem k tomu, že firma zažila v poslední době období, kdy vykazovala ztrátu, vyvarovala bych se rizikových investic. Co se týče certifikace výrobků, neprováděla bych ji u velkého množství výrobků najednou, neboť to také představuje větší finanční zátěž. Zamýšlela bych se nad reklamou. Nemusí to být velká reklamní kampaň, která by se navíc nepříznivě promítla v ceně výrobků. Stačila by reklama nebo vzorky zdarma v časopisech. Z vlastní zkušenosti mohu říci, že především vzorky zdarma na mě působí pozitivně a motivují mě ke koupi

výrobku. V úvahu by připadalo i pronajmutí billboardu, ale nad tím už bych váhala.

Výše cen se mi zdá přiměřená kvalitě výrobků i velikosti nákladů na jejich výrobu. Možná bych uvažovala o zavedení zvýhodněné ceny při zakoupení většího množství výrobků. Určitě bych neváhala se spuštěním internetového obchodu, který spousta lidí ocení. Především ti, kteří nebydlí ve velkých městech, kde se výrobky dají koupit. Bylo by to pro ně určitě přínosem. Mluvím i sama za sebe. To by bylo asi vše, co bych doporučila firmě.

Věřím, že se mi podařilo splnit cíl práce, ale lépe to posoudí jiní.

16 Seznam literatury

Tištěné publikace

- 90 argumentů pro ekologické zemědělství, Prof. Dr. Ing. Bořivoj Šarapatka CSc. a kolektiv, Bioinstitut, Olomouc, 2007
- Sine: Nové nařízení EU o biopotravinách a ekologickém zemědělství: ES č. 834/2007, Ifoam Eu Group. Přeložilo Ministerstvo zemědělství, Bioinstitut, Olomouc 2009.
- Sine: Úplné znění zákona č. 242/2000 Sb., Kontrolní systém, § 29, Ministerstvo zemědělství, Praha 2008, ISBN 978-80-7084-745-9

Dokumenty a studie v elektronické podobě

- Bauerová Lenka, Je přírodní kosmetika dostatečně testována před uvedením na trh? Bulletin Biospotřebitel 3/2008, [cit. 2010-01-05], Strana 19 – 20. Dostupné z <http://www.biospotrebitel.cz/data/pdf/bulletin/Biospotrebitel_3_08.pdf>
- Čapounová Kateřina, CPK – Český certifikát pro přírodní kosmetiku a kosmetiku s obsahem biosurovin, Bulletin Biospotřebitel 3/07 [online], strana 14 - 16, [cit. 2010-01-01]. Dostupné z <http://www.biospotrebitel.cz/data/pdf/bulletin/BIOSPOTREBITEL_3_07pdf>
- Dr. Petr Svoboda, specialista na hygienu a preventivní lékařství, Bulletin Biospotřebitel 3/07 [online], str. 14 - 16, [cit. 2010-01-01]. Dostupné z <http://www.biospotrebitel.cz/data/pdf/bulletin/BIOSPOTREBITEL_3_07.pdf>
- Dr. Petr Svoboda, Nejpřesnějším vodítkem pro spotřebitele je INCI, Ekolist internetový deník o životním prostředí [online], aktualizace 2007-09-20 [cit.2010-01-01]. Dostupné z <<http://www.ekolist.cz/zprava.shtml?x=2042581>>
- Milan Berka, ředitel společnosti KEZ, Bulletin Biospotřebitel 3/07 [online], strana 14 - 16, [cit. 2010-01-01]. Dostupné z <http://www.biospotrebitel.cz/data/pdf/bulletin/BIOSPOTREBITEL_3_07.pdf>
- Rážgová Eva, Čapounová Kateřina, Jak se vyznat v přírodní kosmetice, Bulletin Biospotřebitel č. 2_3/06 [online], strana 7 – 12, [cit. 2010-01-01]. Dostupné z <http://www.biospotrebitel.cz/data/pdf/bulletin/Biospotrebitel_2-3_06.pdf>
- Rodolphe Balz z organizace Cosmebio, Nové evropské standardy pro biokosmetiku, Bulletin Biospotřebitel 4/2008 [online], [cit. 2010-01-05], strana 12 – 13. Dostupné z <http://www.biospotrebitel.cz/data/pdf/bulletin/Biospotrebitel_4_08.pdf>
- Swiacká Eliška, Průzkum: Certifikace kosmetických a čisticích prostředků, Ekologické listy – olomoucký měsíčník, [online], aktualizace 2009-12-03

- [cit.2010-01-01]. Dostupné z <http://www.ekologickelisty.cz/index.php?option=com_content&task=view&id=639&Itemid=68>
- Valeška Jan, Nové evropské standardy pro biokosmetiku, Bulletin Biospotřebitel 4/2008, [online], [cit. 2010-01-05], strana 12 – 13. Dostupné z <http://www.biospotrebitel.cz/data/pdf/bulletin/Biospotrebitel_4_08.pdf>
- Večlová Barbora, Další novinky z Kampaně proti pokusům na zvířatech, Zpravodaj svoboda zvířat I/2009 [online], strana 5, [cit. 2010-01-05]. Dostupné z <http://www.protisrsti.cz/dokumenty/SvZv%20Zpravodaj%201_09%20nahled.pdf>

Internetové stránky

- Bioinfo, informační a vzdělávací program pro využití biotechnologií v oblasti životního prostředí a udržitelného rozvoje, <http://www.bioinfo.cz>
- Cosmebio, internetové stránky o bio kosmetice - bio a ekologických produktech, <http://www.cosmebio.org>
- Enviweb, informační portál pro oblast životního prostředí, <http://www.enviweb.cz>
- Eric Clerc, domovská stránka uživatele, <http://www.eric-clerc.com>
- Fair Trade, internetové stránky o společnosti pro Fair Trade, <http://www.fairtrade.cz/>
- KEZ, portál kontrolní a certifikační společnosti KEZ, <http://www.kez.cz>
- Krása, největší internetový obchod s kosmetikou, <http://www.krasa.cz>
- MVCR, ústřední orgán státní správy pro vnitřní věci, <http://www.mvcr.cz>
- Netestováno na zvířatech, organizace, <http://www.netestovanonazviratech.cz>
- Organic time, prodejce biokosmetiky a ekodrogerie pro zdraví, přirozenou krásu a vnitřní pohodu, <http://www.organictime.cz>
- Sallos, český výrobce certifikované přírodní biokosmetiky, <http://www.sallos.cz>
- Syncare Plus, profesionální kosmetika a dermokosmetika, <http://www.syncare.cz>

Ostatní

Interní a propagační materiály dvou firem

Seznam tabulek

- Tabulka 1 - Rozdíly mezi ekologickým a konvenčním produktem
Tabulka 2 - Nebezpečí látek obsažených v konvenční kosmetice

Seznam grafů

- Graf 1 – Vývoj hospodářského výsledku firmy v letech 1996 – 2009
Graf 2 – Porovnání zisku 2 kosmetických firem

17 Přílohy

Seznam příloh

Příloha 1 Loga certifikačních společností

Příloha 2 Logo etické kosmetiky

Příloha 3 Standardy Natrue

Příloha 4 Logo králíčka HCS

Příloha 5 Logo kontrolní organizace

Příloha 6 Otázky v bodech kladené při rozhovoru s majitelem studované firmy

Příloha 7 Certifikát CPK

Příloha 8 Seznam konzervačních látek

Příloha 1 Loga certifikačních společností

Příloha 2 Logo etické kosmetiky

Příloha 3 Standardy Natrue

Příloha 4 Logo králíčka HCS

Příloha 5 Logo kontrolní organizace

Příloha 6 Otázky v bodech kladené při rozhovoru s majitelem studované firmy

Základní informace

- stručně o firmě,
- zákony, vyhlášky, předpisy,
- postavení na trhu, konkurence,
- cílový zákazníci,
- obchodní zástupci,
- spolupráce s agenturou pro průzkum trhu,
- dodavatelé surovin,
- distribuce.

Finance

- zabezpečení podniku.

Lidské zdroje

- počet zaměstnanců,
- organizační struktura,
- kompetence a odpovědnosti vedoucích pracovníků,
- kvalifikace pracovníků firmy, školení.

Komunikace s okolím

- reklama, tisk, letáky či brožury.

Kosmetika

- cíl firmy, co se týče konečných přípravků,
- CPK,
- základní úkol přípravků,
- složení výrobků,
- doplňující prvky složení,

- vzorky zdarma,
- výsledky průzkumů, anket u zákazníků.

Výroba

- příprava půdy pro pěstování,
- pěstování surovin pro výrobu kosmetiky,
- čím je zaručeno, že se jedná o bio výrobky,
- pěstované druhy rostlin, používané prostředky ochrany rostlin,
- jaké suroviny se kupují a kde,
- požadavky na kvalitu,
- výrobní sortiment,
- jak a kde probíhá výroba,
- používané technologie pro výrobu kosmetiky,
- ostatní technologie podílející se na dalším rozvoji a výrobě kosmetiky,
- kontrola,
- laboratoř, provádějící výzkum účinnosti kosmetiky,
- jak se provádí testování výrobků,
- konzervace,
- využití rostlinných zbytků,
- obal - používané materiály, velikost, barvy, ochranná známka, kde se vyrábí.

Cena

- kalkulace nákladů, tvorba cen, obchodní marže.

Příloha 7 Certifikát CPK

KEZ o.p.s., Poděbradova 909, 537 01 Chrudim
Tel. 469 622 249, Fax. 469 625 027, www.kez.cz, kód organizace: CZ – BIO – KEZ – 01
Certifikační orgán KEZ o.p.s.

vydává

CERTIFIKÁT

č. CPK - 1/2010 - KEZ

Pro firmu: **Syncare Plus, s.r.o.**
IČ: 25536591
Trvalý pobyt/sídlo: Vranovská 349/70, Brno, 614 00

Na základě ověření rozhodných skutečností KEZ o.p.s. potvrzuje, že výše uvedená firma může při označování kosmetických přípravků používat značku CPK - CERTIFIKOVANÁ PŘÍRODNÍ KOSMETIKA.

Posuzování shody výrobků bylo provedeno podle certifikačního schématu CPK (ISO /IEC Guide 67-1b). Niže vyjmenované kosmetické přípravky obsahují přísady, které byly vyrobeny v souladu s privátním CPK Standardem:

Oční maska; Denní krém na suchou pleť; Denní krém na mastnou pleť a smíšenou pleť; Rephasia obnovující krém; Čistící gel; Maska zklidňující; Oční krém; Mořská alginátová maska zklidňující; Mořská alginátová maska intenzivně hydratační; Mořská alginátová maska proti rozšířeným cévkám; Mořská alginátová maska zjemňující; Mořská alginátová maska čokoládová vypínající; Krém noční na mastnou a smíšenou pleť; Krém noční na suchou pleť; Dermabotexin maska alginátová; Sérum regenerační; SensiGyn; Pánský výživný krém.

Pouze originální a podepsaný certifikát je platný.

Tento certifikát platí od 22.1.2010 do 19.8.2010

V Chrudimí dne 22.1.2010

Ing. Kamil Pecka
vedoucí certifikačního orgánu
KEZ o.p.s.

Poučení:
Deklarace nezaručuje kvalitu výrobku založenou na jiných specifikacích výrobků. Potvrzuje způsobilost a oprávnění jmenovaného subjektu k výrobě (distribuci) kosmetických přípravků. Certifikát zůstává majetkem KEZ o.p.s. a pozbývá platnosti uplynutím doby, na kterou byl vystaven. Dále pozbývá platnosti při zjištění porušení smlouvy o kontrole a certifikaci kosmetických přípravků a při ukončení smlouvy o kontrole a certifikaci některou ze smluvních stran.

strana 1 z 1

Příloha 8 Seznam konzervačních látek

chemický název	INCI název	charakter	riziko
estery kyseliny parahydroxybenzoové	Methylparaben, Buthylparaben, Propopylparaben, Butylparaben	syntetický	střední riziko alergií
deriváty isothiazolinonu	Chlormethylisothiazolinone, Methylisothiazolinone	syntetický	zvýšené riziko alergií
bromo-bromethyl-pentandinitril	Methyldibromo Glutaronitrile	syntetický	vysoké riziko alergií, povolen pouze pro oplachující se prostředky
methenamin 3-chlorallylchlorid	Quaternium-15	syntetický	vysoké riziko alergií
methylenbis-hydroxymethyl-dioximidazolidin-urea	Imidazolidinyl Urea	syntetický	zvýšené riziko alergií
1,3-propandiol, 2-bromo-2-nitro-	2-Bromo-2Nitropropan-1,3-Diol	syntetický	zvýšené riziko alergií, riziko vzniku nitrosaminů
jodopropynyl butylkarbamát	Iodopropynyl Butylcarbamate	syntetický	riziko alergií u osob senzitivních na jod
acetyl-methyl-pyran-dion	Dehydroacetic Acid	syntetický	může mít dráždivé účinky na kůži
fenoxyetanol	Phenoxyethanol	syntetický i přírodní	může mít dráždivé účinky na kůži
1,2- oktandiol	Capryl/Caprylyl Glycol	syntetický i přírodní	není známo
monoester kyseliny dekanové s glycerolem	Glyceryl Caprylate	syntetický i přírodní	může dráždit kůži
Karboxyletoxymethyl-methyl-oxoetyl laurát sodný	Sodium Lauroyl Lactylate	syntetický i přírodní	není známo

kyselina sorbová (kyselina hexadienová)	Sorbic Acid	syntetický i přírodní	může mírně dráždit
kyselina salicylová	Salicylic Acid	syntetický i přírodní	může dráždit kůži, je zakázána v přípravcích pro děti do 3 let
etanol	Alcohol (může být denaturován, pak je označen jako Alcohol Denat.)	v kosmetice se zpravidla používá přírodní	ve vyšších koncentracích může vysušovat a dráždit
parciální extrakty esenciálních silic	Parfum	přírodní	vzhledem k vysokému počtu různých prostředků na trhu nelze jednotně specifikovat
esenciální silice	např. Citrus Medica, Limonum Oil, Rosmarinus Officinalis Oil	přírodní	může obsahovat alergeny